

L'APAGAFOCS

n° 2
ANY I

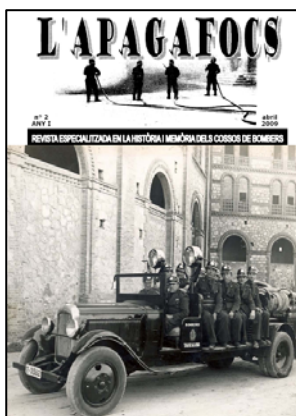
abril
2009

REVISTA ESPECIALITZADA EN LA HISTÒRIA I MEMÒRIA DELS COSSOS DE BOMBERS

SUMARI

Editorial....2
Organització de la Companyia de Bombers de Lleida....3
¡Fuego! i la Federació de Bombers Espanyols....5
Bombers de Tarragona i participació ciutadana....7
Tocs de pito....10
Accident de tren a Les Franqueses del Vallès el 1979....12
La dona al cos de bombers: tres dècades de lent degoteig....14
Ha estat notícia....16
Imatges: Figueres 1886 i Lleida 1928....22
Imatges: Seu d'Urgell 1932 i Mataró 1932....23
Imatges: Brigada de Lleida 1993 i Puigcerdà 1993....24

L'APAGAFOCS - Número 2, abril de 2009

Director: Marc Ferrer i Murillo

Consell Assessor: Carles Savalls i Ortiz, Joan Rovira i Morató, Jesús Mestre i Campi, Pius Dóniga i Fraile.

Col·laboradors en aquest número: Jordi Martínez i Barriuso, José Luis Martínez Garrido, Pep Farré i Sanfeliu, Carles Savalls i Ortiz i Marc Ferrer i Murillo.

Fotografia de portada: Bombers de Tarragona el gener de 1945 amb un vehicle de personal i un carro porta-mànegues. Arxiu Bombers de Tarragona.

Fotografia de contraportada: anunci de contraportada de la revista "El Bombero Español", número 3, 10 setembre de 1919.

Per col·laborar i/o rebre **L'APAGAFOCS** només cal enviar un correu electrònic a la nostra adreça email: historiesdebombers@gmail.com

L'APAGAFOCS és una revista que té com a principal finalitat estudiar i divulgar la història dels bombers catalans en qualsevol de les seves èpoques.

L'APAGAFOCS és una revista virtual i electrònica en format .pdf, gratuïta i sense ànim de lucre. No fem pagar per llegir-la ni comprar-la ni tampoc paguem als nostres col·laboradors/res. La seva periodicitat és trimestral.

L'APAGAFOCS sí que es fa responsable dels articles publicats, ja que confiem en els nostres col·laboradors/res, i en el nostre propi saber fer, per publicar una cosa o una altra.

L'APAGAFOCS és una publicació que una vegada descarregada des de l'ordinador es pot fer amb ella el que es vulgui. Et convidem a reenviar-la i a difondre-la. Es permet reproduir i distribuir en qualsevol suport els articles publicats a la revista, sempre citant el seu origen i autor/a. No es permet la transformació de les obres sense l'autorització prèvia del seu autor/a.

Per col·laborar i/o rebre **L'APAGAFOCS** només cal enviar un correu electrònic a la nostra adreça email: historiesdebombers@gmail.com

EDITORIAL

Moltes gràcies a tothom!. La gran acollida que ha tingut **L'APAGAFOCS** ha superat les nostres expectatives més optimistes. És per nosaltres un motiu d'orgull i una garantia de continuar endavant totes les mostres de felicitació i suport que hem rebut. I el que és més important, les promeses de col·laboració de molta gent, que s'han traduït alhora d'editar aquest nou número.

Per fer aquesta segona revista no ens ha calgut anar a buscar ningú. Tres articles ens han arribat gràcies a aquesta col·laboració a favor de la Història, així en majúscules, dels Bombers, també en majúscules. I és per això que hem augmentat les pàgines respecte a l'anterior número.

Tot i així, no està menys de repetir que una de les màximes per què **L'APAGAFOCS** visqui durant molts anys és que tingui el màxim de col·laboracions i és per això que novament fem una crida a que aporteu articles, documentació, fotografies, experiències, en definitiva, tot allò que creieu necessari per ajudar a la revista i difondre la nostra memòria.

Dèiem en el primer número que és important tenir cura del nostre passat, de conservar tot allò antic, ja sigui patrimoni o documentació, ja que és una eina indispensable, tant per a nosaltres com per les generacions futures, per saber d'on venim i saber qui som com a bombers. En les instal·lacions del que abans era l'Escola de Bombers de Catalunya, ara integrada en l'Institut de Seguretat Pública, hi ha un equip de persones, encapçalat pel Pius Dòniga i el Sisco Pujades, que està treballant en la recuperació i restauració de material antic, principalment, cascs de bombers, llances, així com bombes manuals i escales antigues. Aprofitem aquestes ratlles per agrair la tasca que estan fent. Una tasca més que important, essencial i vital.

Aprofitem aquestes ratlles també per fer una crida a tothom que tingui material de bombers i que cregui que li fa nosa o que no el pot conservar pels motius que sigui, que es posi en contacte amb aquest equip de bombers de l'Escola i ells es faran càrrec d'aquest material, el restauraran si cal, però sobretot el conservaran i estarà en un bon lloc. La idea és que un futur es pugui tenir un espai per poder exposar públicament tot el que s'està guardant i restaurant. I que aquest espai estigui situat en terres catalanes i no en qualsevol lloc forà.

Ens veiem a l'agost! Salut!

ORGANITZACIÓ DE LA COMPANYIA DE BOMBERS DE LLEIDA

Reproduïm el manuscrit de la organització de la primera Companyia de Bombers de la ciutat de Lleida de l'any 1841

❖ **Jordi Martínez i Barriuso**

El manuscrit més antic dels consultats en l'arxiu de la Paeria de Lleida data de l'any 1841. En aquesta data es constitueix la comissió per la creació de la companyia de bombers. Aquest manuscrit, adreçat a la comissió, recull un conjunt de directrius, normes i recomanacions per organitzar la companyia de bombers.

Reproduïm íntegrament aquest document, escrit en castellà, el qual permet imaginar-nos unes intervencions on l'única forma d'energia emprada era l'endosomàtica. Per aquest motiu calia un alt nombre d'efectius i una elevada especialització funcional del treball. La companyia de bombers estava integrada per 127 homes els quals servien a una població de 12.634 habitants.

"Después de lo que ya manifesté en la explicación que acompañé con las bombas, tan solo pudiera añadir para satisfacer los deseos del ayuntamiento alguna idea acerca de la organización que pudiera darse a la compañía de bomberos. Esta a mi entender la dividiera en escuadras o secciones de 6, 8 o de 12 hombres y un cabo cada una, de la manera siguiente:

Escuadra	Fuerza	Secciones	Cabos	Jefes	Comandantes
Bomberos	24	3	1		
Aguadores	12	2	2	2	
Celadores	24	3	3		1
Escaladores	24	3	3		
Hacheros	24	4	4	2	

Los bomberos no han de ser más que hombres de fuerza, destinados a tirar la bomba

Los bomberos no han de ser más que hombres de fuerza, destinados a tirar la bomba y conducirla desde el punto donde se custodia, hasta el paraje donde es llamada a trabajar, y llegado a éste hacerla trabajar o bombear. Ocho hombres son bastantes para tirar de ella y hacerla trabajar, y a fin de evitar el que se fatiguen, se destinan tres escuadras para que puedan relevarse convenientemente. Estas escuadras se ponen bajo las órdenes de un solo cabo y un subcabo que determina los relevos según su conocida noción o bien los ordena con arreglo a la ordenanza en la que regule este servicio con fijación de tiempo.

Los aguadores en nº de 12 ó más si se quiere estar divididas en dos secciones mandados por dos cabos. El oficio de ellos es ordenar la gente que lleva los cubos del agua a fin de que estos lleguen continuamente y sin trapel. A estas escuadras deben destinarse personal de buen criterio y de buenos modales, para que sepan evitar toda confusión y puedan arreglar la gente sin agriarla. No se olvide que esta es la parte esencial del servicio, y que puede empezar aquí el buen orden para evitar el desorden de las operaciones sucesivas y porque debe prevenirse todo lo posible para que no se derrame el agua de los cubos mientras que pase de una a otra mano hasta que se vacían en la baja de la bomba, pues que en estas ocasiones el agua es de gran valor.

Cuando en un incendio arde uno de los pisos bajos conservándose los altos libres todavía de las llamas y es necesario introducirse los hacheros y mangueros por el interior, entonces entran a operar los escaladores, cuyo oficio en particular es de afrontar las escaleras y unir las a lo largo requerido para poner en comunicación el piso bajo con el piso cuya llamas se trata de extinguir los individuos de esta

sección deben en tanto que sea posible escogerse entre lo clase de albañiles.

Cuando los escaladores han facilitado el acceso al garaje donde se debe entrar, entran a funcionar los hacheros, sí es que haya de derribarse algún techo, pared o tabique para impedir que el incendio se propague hacia los lados. A los hacheros debe acompañar tan cerca como sea posible el manguero con el chorro de la bomba, que se pudiera decirse la salvaguardia que despeja su camino y le ayuda a reconocer el terreno que pisan desvaneciendo la nube de humo que ofusca el campo de sus observaciones, oculta los riesgos que le rodean y el punto a donde debe descargar su golpe con mayor ventaja.

Los hacheros deben cuasi de precisión escogerse de entre los albañiles y carpinteros de obra o de la ribera, en primer lugar porque estas funciones son las más análogas a su oficio y en segundo lugar porque en estas artes abundan más los oficiales que tienen tino, práctica y resoluciones para arremeter los riesgos de esta clase.

Aunque los bomberos, mangueros y hacheros sean en realidad los únicos que trabajan verdaderamente para extinguir un incendio y que los aguadores no deben contarse más que como un accesorio, se debe recomendar como complemento de un cuerpo de Bomberos, la sección de celadores en número suficiente a la frecuencia de los incendios. El cometido de esta sección es el vigilar que cada uno de los que operan en el interior o exterior trabaje con actividad y buen celo, y que los efectos que se extraen para salvarlos de las llamas sean conducidos a donde lo haya

dispuesto la autoridad o el jefe que preside. Para celadores deben escogerse los hombres de mayor moralidad, a fin de asegurar el buen desempeño de este encargo, que debe contribuir tanto como la táctica y maniobra de los hombres son a la buena reputación de esta ventajosa institución.

Aunque los términos en que lleva expuesta las operaciones progresivas de las varias secciones dejan suponer tal vez que hay intervalos de una a otra, no debe entenderse así.

Las operaciones son sucesivas sí, pero ejecutadas con tanta rapidez que no dejan intervalo con tanto orden que no dan lugar al más breve tumulto o vacilación, y con una precisión tan estudiada en las voces de mando que no deja lugar a equivocaciones ni a confusión.

Al hacer mención del trabajo de los bomberos ya indiqué que consiste en capacetes de hierro, blusa de algodón teñido de un baño de pintura incombustible y de unas corazas de tela metálica.

Estos objetos podrían construirse en el país, pero más expedito y presto les será en esta vez primero adquirirlas de alguna ciudad de Francia.

A los hacheros debe acompañar tan cerca como sea posible el manguero con el chorro de la bomba

* Jordi Martínez i Barriuso és Inspector Cap de l'Àrea d'Operacions de la Regió d'Emergències de Lleida, dels Bombers de la Generalitat de Catalunya

Fotografies: dossier manuscrit de la comissió per la creació de la companyia de bombers i Bomba de carro de principis del segle XIX, del parc de Borges Blanques. Procedència: Jordi Martínez.

¡FUEGO! I LA FEDERACIÓ DE BOMBERS ESPANYOLS

Ressenya de la revista ¡Fuego! editada a Barcelona l'any 1930 i portantveu de la Federación de Bomberos Españoles

❖ **Marc Ferrer i Murillo**

En el mes de febrer de 1930 va veure la llum la Revista *¡Fuego!*, amb el subtítol *Previsión, Extinción, Salvamento, Revista Técnica*. Aquesta publicació era editada pels bombers de Barcelona, amb la col·laboració de caps tècnics, enginyers, arquitectes i bombers de diferents cossos catalans i també de Madrid, Bilbao, Sant Sebastià, Sevilla, Santander i Màlaga, així com col·laboracions arribades de tot el món. La seva intenció era l'estudi, la divulgació, la tècnica, l'anàlisi i l'ensenyes de tot allò relacionat amb el foc i els incendis, a més d'ensenyar les normes per evitar, combatre i prevenir qualsevol incendi. Tenia una trentena de pàgines, on es combinaven els articles tècnics, els formatius, els descriptius i els anuncis de les principals marques de proveïdors de material, equipament i vehicles dels cossos de bombers. La revista també estava afiliada a la Federació Internacional de Premsa Tècnica.

En la revista *¡Fuego!* podríem trobar un paral·lelisme amb la revista *El Bombero Español*, publicada entre 1919 i 1922, ja que totes dues revistes van ser declarades portantveus d'un esdeveniment important. *El Bombero Español* va ser portantveu del Segon Congrés de Bombers Espanyols, celebrat el novembre de 1920 a Barcelona. I la revista *¡Fuego!*, va esdevenir a partir d'octubre de 1930, la portantveu de la Federació de Bombers Espanyols.

Durant el primer any de la revista es van publicar 10 números. En el segon any, 1931, van sortir del número 11 al 17, és a dir, 7 números. I el tercer any, 1932, van sortir del 18 al 22, o sigui 5 números. En total sabem que es van publicar un mínim de 22 números.

A partir del número 9, octubre de 1930, és la revista oficial de

La seva intenció era l'estudi, la divulgació, la tècnica, l'anàlisi i l'ensenyes de tot allò relacionat amb el foc i els incendis, a més d'ensenyar les normes per evitar, combatre i prevenir qualsevol incendi

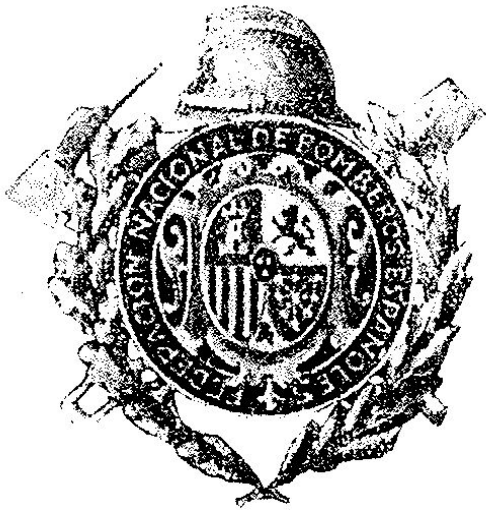

la *Federación Nacional de Bomberos Españoles*, ja que una de les tasques de *¡Fuego!* va ser centrar-se en la creació d'una Federació de bombers espanyols.

La iniciativa va sorgir a Catalunya a finals de 1929, i va partir del senyor Emilio Gutiérrez, cap del Cos de Bombers de Barcelona i dels

senyors Joan Burgarolas i Lorenzo Aragay, sotscap i bomber respectivament del Cos de Bombers de Sabadell. Entre els tres van redactar un projecte d'estatut per a la Federació.

El 5 d'octubre de 1930 es va celebrar a Barcelona una Assemblea General Consultiva, en el Parc de Bombers número 5, sota la

presidència del senyor Gutiérrez, Joan Burgarolas com a adjunt Lorenzo Aragay com secretari. Van assistir representacions dels Cossos de bombers d'Albacete, Alacant, Àvila, Badalona, Barcelona, Bilbao, Burgos, Cadis, El Escorial, Elda, Granollers, Guadalajara, Igualada, La Unión, Lleida, Madrid, Manresa, Olot, Orense, Oviedo, Sabadell, San Sebastià, Santa Cruz de la Palma, Santander, Segovia, Terrassa, Terol, Torrelavega, València, Vic, Vigo i Saragossa. Per aclamació va ser designat el Comitè directiu, que va quedar constituït per Emilio Gutiérrez, cap del Cos de Bombers de Barcelona com a president; López Coca, cap del de Madrid com a vicepresident primer; Luis Juan Ferrer cap de la brigada de Sapadors de València com a vicepresident segon; Joan Burgarolas, sots-cap del Cos de Bombers de Sabadell com a secretari; Morera cap dels Bombers de Lleida com a tresorer i Posada, cap dels Bombers de Vigo com a comptador. El Comitè executiu va quedar constituït pel

La finalitat de la Federació era crear una verdadera organització defensiva dels interessos morals i materials dels Cossos de Bombers

president delegat Pedro Sanchez, cap del Cos de bombers de Terrassa; com a tresorer delegat, José Sabadell, sots-cap del Barcelona i el secretari delegat va ser Lorenzo Aragay del Cos de bombers de Sabadell. Aquests càrrecs eren corporatius.

La finalitat de la Federació era crear una verdadera organització defensiva dels interessos morals i materials dels Cossos de Bombers i en general de la tècnica contra el foc, així com constituir a la

seva empara una defensa pel dia de demà a favor dels hereus d'aquells bombers que perdessin la vida en acte de servei. Per aclamació es va acordar que l'assemblea anual de gener de 1932 es celebrés a València, tot i que no va arribar a organitzar-se mai.

La causa que la Federació no

sortís del seu període constituent va ser la inestabilitat política que en aquella època regnava a Espanya, a causa del final de la dictadura de Primo de Rivera i la proclamació de la República. A més els bombers de Barcelona van viure una important reorganització durant els primers mesos de 1931. Conseqüència d'aquesta reorganització va ser destituït Emilio Gutiérrez, cap del Cos i ànima mater de la Federació. Aquesta destitució va ser una causa important de la paralització de la idea de la Federació. A partir de 1934 els cossos de bombers catalans van posar el seu esforç per crear una nova Federació però a nivell només de Catalunya, la Federació de Bombers de Catalunya, que va tenir un paper molt important durant la Guerra Civil.

Emilio Gutiérrez, cap dels Bombers de Barcelona i impulsor i president de la Federación de Bomberos Españoles

Pedro Sanchez, cap dels Bombers de Terrassa i President Delegat del Comitè Executiu de la Federación de Bomberos Españoles

Joan Burgarolas, sots-caps dels Bombers de Sabadell i impulsor i secretari de la Federación de Bomberos Españoles

* Marc Ferrer i Murillo és historiador, bomber voluntari, i co-autor del llibre "Història dels Bombers de Terrassa".

BOMBERS DE TARRAGONA I PARTICIPACIÓ CIUTADANA

El Cos de Bombers de Tarragona durant la seva consolidació (1887-1913) va tenir una gran presència pública en actes populars i manifestacions culturals pròpies de la vida ciutadana

❖ Pep Farré i Sanfeliu

Deixant de banda la missió principal de qualsevol servei contra incendis, un aspecte que s'ha vist lligat als cossos de bombers ha estat la seva presència pública en actes populars i manifestacions culturals pròpies de la vida ciutadana.

En el cas del Cos de bombers de Tarragona, la premsa de la ciutat reflectís la rellevància d'aquest tipus de participacions durant l'etapa de la seva consolidació (el present article ha estat elaborat prenent com a font principal el *Diario de Tarragona* dels anys 1864 a 1914). Aquest cos era fruit d'una reorganització duta a terme el 1887 en l'etapa de creixement prèvia a la crisi de la fil·loxera. Durant els anys de recessió, les manifestacions culturals i els actes públics, propicis també en èpoques de decadència polític-econòmica, serviran al consistori tarragoní i al propi Cos de bombers per donar mostres de consolidació com a servei municipal i d'arrelament en l'entramat social de la ciutat. Així doncs, simulacres públics, col·lectes benèfiques, funerals o processons esdevindran actes en què es farà palesa la implicació del Cos de bombers en la vida civil tarragonina.

Des de ben aviat serà el mateix cos qui impulsi la pròpia presència pública, organitzant simulacres i exhibicions que els permetessin en un principi presentar-se a la ciutadania i, posteriorment, demostrar de forma periòdica el seu bon funcionament i preparació. Ja el 1864, en època de la primera companyia de bombers, es preveïa la celebració d'un simulacre, però no serà fins l'etapa encetada el 1887 per l'arquitecte municipal Ramon Salas i Ricomà que aquests actes esdevindran freqüents. Així, en els primers anys del cos es realitzaran simulacres públics que coincidiran, normalment,

amb les festes dels patrons locals, Sant Magí i sobretot per Santa Tecla. Tanmateix, també se'n dugueren a terme amb un caire més institucional, com el que es realitzà el juliol de 1896 dins els actes organitzats amb motiu de la visita del cardenal-bisbe d'Urgell, Salvador Casañas.

Aquestes demostracions, incloses en els programes de festes, acostumaven a ser molt lluïdes, amb tarimes per les autoritats,

música militar i exercicis força aplaudits. Hi assistia un públic molt nombrós, que responia amb bona acceptació davant les expectatives del renovat servei. Així, sobre el simulacre de Santa Tecla de 1890 llegim: "A las nueve y media el cuerpo de bomberos demostró lo perfecto de su organizacion en el simulacro de incendio, [...] á donde acudieron millares de personas". Tot i així, el 1894 es provocarà la repulsa ciutadana respecte l'indret escollit pel simulacre, la plaça dels Infants. Allà, l'any anterior hi hagué un gran incendi en un dels

magatzems de Müller de vins i licors, amb el resultat d'una víctima mortal i diversos ferits. L'actuació dels bombers no fou gaire afortunada i tothom ho tenia present. Per sort o per desgràcia, aquell any la inseguretat del temps obligà a suspendre l'acte. La presència del Cos de bombers en les festes locals, que fins i tot podia suposar

CRONICA LOCAL Y GENERAL

FIESTAS EN TARRAGONA

EN HONOR DE SANTA TECLA

que se celebrarán los días 20, 21, 22, 23 y 24 de Setiembre.

DIA 20.

A las doce de la mañana los clarines del Exce-lentísimo Ayuntamiento anunciarán las fiestas desde los balcones de las Casas Consistoriales, en los que tremolará la tradicional bandera de esta ciudad.

A las cuatro y media de la tarde harán su salida de la Casa Ayuntamiento y recorrerán las calles de la ciudad, los tan renombrados gigantes, negritos, cabezudos, timbaleros y dulzainas, acompañados de varias danzas del país.

A las nueve y media de la noche tendrá lugar en el primitivo edificio de las Hermanitas de los pobres, situado en el extremo Oeste de la rambla de San Juan, un simulacro de incendio por la compañía de bomberos de esta ciudad, bajo las órdenes del joven é inteligente arquitecto municipal D. Pablo Mongoió, jefe de la mencionada compañía, cuyos individuos acreditarán su buena instruccion con arriesgadissimas operaciones.

Una brillante música militar amenizará el con-curridísimo paseo de la rambla de San Juau.

subvencions per cooperació, no es limitava a aquestes demostracions. També tenia representació en els actes tradicionals de la ciutat, com la retreta militar, i sobretot prenent part en el seguici popular, de tradició en les festes patronals i Corpus. En la retreta, una desfilada militar nocturna, els bombers hi prenien part portant fanals de colors i el que representava el consistori. Un honor similar ostentaven en les processons, en què acostumaven a ser els portadors de la bandera municipal.

Com hem anat veient, l'Ajuntament se servia del Cos de bombers com un element més de representació municipal en cerimònies i actes oficials o institucionals. D'aquesta manera, els bombers acompanyaran les autoritats en la recepció de l'arxiduc Carles Stefano el 1887, en la de l'Orfeó tarragoní, de retorn de Madrid, el 1912, i en l'homenatge a Eduardo Saavedra de 1913. Igualment, se'ls pogué veure portant atxes enceses en els seguicis fúnebres de diverses personalitats, com dels regidors Conrado Soler i Salvador Cortada (1893), de l'alcalde Manuel Valls (1910), o de l'ex-alcalde Antonio Torres (1911). D'altres d'aquests actes podien sorgir per iniciativa del propi cos, com en el cas de la vigília de Reis de 1890, en què diverses comissions dels bombers felicitaren el nou Ajuntament de Joan Matheu i Sabater.

També l'estament eclesiàstic, omnipresent a la ciutat, feia partícips els bombers en diversos actes i manifestacions de la religiositat popular. Ja hem esmentat més amunt les processons. Els bombers hi prengueren part amb freqüència com a membres del seguici popular almenys entre els anys 1891 i 1914. Acostumaven a assistir-hi, com a portadors de la bandera municipal, "todos los individuos del cuerpo de bomberos uniformados presididos por los arquitectos provincial y municipal", i normalment

Cartell de les Festes de Santa de Tecla de 1894. Sobre el text "Corrida de Toros" s'anuncia els exercicis de la Companyia de Bombers

precedits de la banda local. Altres mostres d'aquesta implicació en la vida religiosa de Tarragona foren l'assistència a misses de campanya, com la celebrada el 1913 en commemoració dels caiguts en l'assalt de les tropes franceses a Tarragona, o bé la participació en un acte d'administració de la comunió pasqual als malalts de l'Hospital de Sant Pau i Santa Tecla dut a terme el 1896 juntament amb altres representants d'institucions i col·legis.

Aquesta darrera actuació enllaça amb un últim aspecte de la implicació social del Cos de bombers, com foren els actes patriòtics i de beneficència. En aquest sentit, l'octubre de 1891 es recolliren 238 pessetes en una col·lecta pública impulsada pel cos en favor de les víctimes de les inundacions d'aquell any a Andalusia. A l'acte hi participaren les bandes de música dels regiments de Navarra i Albuerca, amb l'anècdota que el bomber Francisco Ras hagué de rebre la compensació de vint-i-set jornals a causa de la dislocació d'un peu. Una segona col·lecta fou la

realitzada el 1898 amb destí a la subscripció nacional pel foment de la marina durant la guerra colonial. El *Diario de Tarragona* en destaca el patriotisme, tot animant els veïns a contribuir-hi.

El cuerpo de bomberos de esta capital, de acuerdo con sus jefes, ha resuelto salir el domingo próximo á recorrer las calles de la poblacion al objeto de hacer una colecta pública y destinar los fondos que se recauden á la suscripcion nacional.

El pensamiento no puede ser más patriótico y por lo tanto es de esperar que nuestros vecinos contribuirán el laudable fin que aquéllos se proponen.

I finalment, reproduïm la notícia d'un donatiu fet el 1897 a la Creu Roja: *"El cuerpo de bomberos, que fué favorecido en el sorteo de Navidad con doce mil pesetas, con un desprendimiento que le honra y que prueba los humanitarios sentimientos de estos honrados obreros, entregó cien pesetas al alcalde don Manuel de Orovio para que las entregara á los enfermos y heridos que regresen á la península. [...] Nuestro entusiasta aplauso al cuerpo de bomberos por su desprendimiento en favor de los que pelean por la patria"*.

Tot i que les actuacions aquí ressenyades no s'aturen, a partir de 1912 es pot percebre la reticència de membres del cos a assistir reiteradament a alguns d'aquests esdeveniments. En conseqüència i davant l'amonestació d'un bomber per no haver assistit a la processó de Sant Magí, els senyors Dalmau i Oliva, en sessió de l'Ajuntament, demanaran que no s'obligui els individus del cos a anar a les processons. L'aprovació aquell mateix any de la llibertat d'assistència a actes polítics i religiosos dels empleats de l'Ajuntament facilitarà les coses, i afavorirà que aquest tipus de serveis s'acabin retribuïnt. De fet així havia estat ja el 1910 per al funeral de l'alcalde Manuel Valls, i així continuaria, com mostren les llistes de gratificacions d'una pesseta pels bombers que participaren en les cavalcades de Reis de 1916 i 1918.

Exhibició dels Bombers l'any 1985

En els anys del tombant de segle aquest tipus de presència pública del Cos de bombers tingué una doble funció: representativa i propagandística de cara al Consistori municipal, així com d'afirmació de la identitat com a servei públic, de cara al propi cos. En aquests actes els bombers lluien els vestits de gala, mostrant a la ciutadania la seva bona condició i el seu compromís de servei.

Més endavant, la Guerra Civil també donarà peu a la participació ciutadana dels bombers

tarragonins. Durant els primers mesos de guerra, els bombers van aportar cadascun d'ells, la quantitat d'1 pesseta mensual destinada a les milícies antifeixistes. A finals de 1936, amb la intenció de la Generalitat de recuperar el poder perdut enfront els anarcosindicalistes i com a necessitat de militaritzar les milícies per poder guanyar la guerra

per sobre de qualsevol altre objectiu, es va decretar la creació d'un exèrcit republicà, anomenat Exèrcit Popular segons el model militar soviètic. Durant els primers mesos de 1937 se celebraren per tot el país diversos actes a favor de la creació de l'Exèrcit Popular com una mesura per compenetrar el poble amb el nou exèrcit, i en moltes ciutats catalanes es van fer desfilades Pro-Exèrcit Regular. A Tarragona, el 8 de març de 1937, els bombers també van participar en la desfilada, juntament amb la banda de música, regiments de l'exèrcit, carrabiners, guàrdia republicana, guàrdia d'assalt i la guàrdia municipal. Van marxar en darrer lloc amb la bandera de la República, un gran escut de Catalunya i la bandera de l'Exèrcit Popular de Catalunya. Amb el pas dels anys la participació ciutadana dels cossos de bombers a Catalunya s'ha vist, si més no, transformada. Tot i que l'imaginari col·lectiu vincula cada vegada menys els bombers a aquest tipus d'actes, encara avui en trobem exemples en les cavalcades de reis d'algunes poblacions, en simulacres públics de caire institucional o a través de la difusió del servei als infants. Tanmateix, l'increment de les actuacions per emergències i la professionalització han propiciat que aquesta presència pública dels bombers es canalitzi ara cap els mitjans de comunicació o actes vinculats a la prevenció, contribuint així a mantenir l'ineludible vincle entre el servei i la ciutadania.

* Pep Farré i Sanfeliu és historiador, bomber de primera, i autor del llibre "El Cos de Bombers de Tarragona, 1858-2008"

Fotografies: Biblioteca-Hemeroteca Municipal de Tarragona i Servei d'Arxiu i Documentació de l'Ajuntament de Tarragona. Publicades a "Cos de bombers de Tarragona (1858-2008)". Quaderns de l'Arxiu, 4. Ajuntament de Tarragona.

Comité Catalá Pro-Exèrcit Popular Regular

COMPANYS ANTIFEIXISTES!

Acudiu tots a la magna manifestació i desfilada que tindrà lloc el proper diumenge, dia 7, a les onze del matí, baix el següent itinerari i presidida per les autoritats.

1.º Concentració i sortida del camp del Tarraco, Rambla 14 d'Abril, Passeig de Pi i Margall, Rambla de Pau Iglesias, carrer de Ramon i Cajal tornant a la Rambla 14 d'Abril on les autoritats adreçaran la paraula i se dissoldrà la manifestació. La tribuna per les autoritats serà enfront de la Delegació d'Ordre Públic.

2.º **ORDRE DE FORMACIÓ**

1. Banda de música i tambors i cornetes
2. Regiment de l'Exèrcit Popular
3. Carrabiners
4. Guàrdia Nacional Republicana
5. Guàrdies d'Assalt
6. Guàrdia municipal nocturna
7. Vigilancia i Bombers

Cartell del 8 de març de 1937 anunciant la desfilada Pro-Exèrcit Popular. En darrer lloc marxen els Bombers.

TOCS DE PITO

Fins l'invent, la difusió i la proliferació de les radiotransmissions, els cossos de bombers van estar molts anys organitzant-se i comunicant-se en els sinistres a base de tocs de xiulet, pito o corneta. Mitjançant aquests tocs es donaven les ordres i avisos corresponents i també s'avisava del districte o barri on es localitzava el foc. Com podem veure en aquests exemples, cada cos de bombers feia servir la seva taula corresponent que tenien els tocs molt semblants. A la llarga, alguns cossos de bombers veïns van unificar els tocs de pito per poder coordinar-se quan actuaven conjuntament, i fins i tot, el juny de 1937 la Federació de Cossos de Bombers de Catalunya va proposar una unificació d'aquests tocs de pitos per tots els cossos catalans.

COMPANIA DE BOMBEROS
DE LA
CIUDAD DE TARRASA

❖ TOQUES DE PITO ❖

Para casos de fuego en el Distrito 1.º—Dos redobles _____ 1 trino ● _____

id. id. id. 2.º id. _____ 2 id. ●● _____

id. id. id. 3.º id. _____ 3 id. ●●● _____

id. id. id. 4.º id. _____ 4 id. ●●●● _____

id. poner la Compañia en marcha—un redoble _____

id. id. id. alto —dos id. _____

id. preparación para maniobra —un redoble _____ y un trino ● _____

id. id. para maniobrar—un id. _____ y dos id. ●● _____

id. id. de alto la maniobra—un id. _____ un trino ● y un redoble _____

id. para deshacer el Establecimiento—un redoble _____ un trino ● _____

id. pedir ó llamar auxilio—trinos ●●●●● varios.

id. fuera de peligro—tres redobles _____

id. reunion de la Compañia, sin útiles—un redoble _____ dos trinos ●● _____

Tarrasa Noviembre de 1898.
El JEFE,
LUIS MUNCUNILL.

Bombers de Terrassa - 1898

SEÑALES PARA EL ANUNCIO DE UN INCENDIO

SEÑALES CON EL PITO PARA AVISAR Y MANDAR ALGUNAS MANIOBRAS

Fuego en el 1.º barrio.	-----■-----
Id. en el 2.º id.	-----■-----
Id. en el 3.º id.	-----■-----
Id. en el 4.º id.	-----■-----
Id. en el 5.º id. ó afueras	-----■-----
Marcha	-----■-----
Hacer alto	-----■-----
Derecha	-----■-----
Izquierda	-----■-----
Empezar la maniobra	-----■-----
Cesar la maniobra	-----■-----
Escalar	-----■-----
Volver a sus puestos.	-----■-----
Deshacer los establecimientos	-----■-----
Reunión de los bomberos sin útiles.	-----■-----
Reunión de los bomberos con útiles.	-----■-----
Guardarse del peligro	-----■-----
Pedir auxilio	-----■-----
Llamada de Directores.	-----■-----

DIVISION de BARRIOS

1.º BARRIO

Riera

2.º BARRIO

Galligáns

3.º BARRIO

Carrutera de

4.º BARRIO

Barrio 5.º ó afueras

Castillo de San Fernando.

Casas de Campo—Manos y Molinos—Huertas, extramuros.

San Pablo de la Calzada.

Bombers de Figueres - 1909

TABLA

de los señales que se hacen con el pito para avisar á los bomberos y mandar algunas maniobras.

AVISOS Y VOCES DE MANDO.	EXPLICACION DE LOS SEÑALES.
<i>Fuego en el distrito primero.....</i>	Dos trinos, un golpe y un trino.
<i>Fuego en el distrito segundo.....</i>	Dos trinos, dos golpes y un trino.
<i>Fuego en el distrito tercero.....</i>	Dos trinos, tres golpes y un trino.
<i>Fuego en el distrito cuarto.....</i>	Dos trinos, cuatro golpes y un trino.
<i>Llegada de Comandante.....</i>	Un trino, dos golpes y un trino.
<i>Marchar.....</i>	Un trino prolongado.
<i>Hacer alto.....</i>	Dos trinos prolongados.
<i>Empezar la maniobra.....</i>	Un trino prolongado y dos golpes.
<i>Cesar la maniobra.....</i>	Un trino, un golpe y un trino.
<i>Deshacer los establecimientos.....</i>	Un trino, un golpe, un trino, un golpe y un trino.
<i>Guardarse del peligro.....</i>	Tres trinos.
<i>Reunion de los bomberos sin útiles.....</i>	Un trino, dos golpes, un trino, dos golpes y un trino.
<i>Reunion de los bomberos con útiles.....</i>	Cuatro golpes y un trino.

Bombers de Tàrrega - 1888

TOCS DE PITO

TOCS PER AL FUNCIONAMENT DEL COS DE BOMBERS	
Foc al primer districte	— — — — — ○ — — — — —
* segon	— — — — — ○ ○ — — — — —
* tercer	— — — — — ○ ○ ○ — — — — —
* quart	— — — — — ○ ○ ○ ○ — — — — —
* quint	— — — — — ○ ○ ○ ○ ○ — — — — —
* sisè	— — — — — ○ ○ ○ ○ ○ ○ — — — — —
Arribada del Jefe	— — — — — ○ ○ — — — — —
Reunió de classes davant del Jefe.	— — — — — ○ ○ — — — — —
Desmuntar i muntar el material	— — — — — ○ ○ — — — — —
Desfer l'escala Porta	— — — — — ○ ○ ○ — — — — —
Formar amb útils	— — — — — ○ ○ ○ ○ — — — — —
Formar la Companyia.	— — — — — ○ ○ — — — — — ○ ○ — — — — —
Silenci i atenció	○ — — — — —

TOCS PER AL FUNCIONAMENT DEL COS DE BOMBERS	
Aigua	— — — — — ○ ○
Aigua la primera bomba.	○ — — — — — ○ ○
* segona	○ ○ — — — — — ○ ○
* tercera	○ ○ ○ — — — — — ○ ○
Alto l'aigua a la primera bomba.	○ — — — — — ○ — — — — —
* segona	○ ○ — — — — — ○ — — — — —
* tercera	○ ○ ○ — — — — — ○ — — — — —
Alto l'aigua en general	— — — — — ○ — — — — —
Guardar-se del perill o retirada	— — — — —
Auxili	— — — — —
Auxili i camilla.	— — — — — ○ — — — — —
Alto el foc	— — — — —
Alto i descans	— — — — — ○

Bombers de Sabadell - 1923

Cuerpo de Bomberos de Igualada. — Toques de pito.

Marchar	Trino prolongada
Alto	2 trinos
Guardarse del peligro	3 trinos
Cadenas de agua	3 trinos
Atención	1 trino y 1 golpe
Empezar la maniobra	1 trino y 2 golpes
Aviso de establecidos los aparatos	1 trino y 4 golpes
Cesar la maniobra	1 trino, 1 golpe, 1 trino
Quitar aparatos:	1 trino, 1 golpe, 1 trino, 1 golpe, 1 trino
Reunión de bomberos sin útiles:	1 trino 2 golpes 1 trino 2 golpes 1 trino
Escalas de garfios	1 trino, 2 golpes, 2 trinos
Primera brigada	2 trinos, 1 golpe
Segunda brigada	2 trinos, 2 golpes
Tercera brigada	2 trinos, 3 golpes
Cuarta brigada	2 trinos, 4 golpes

Fuego en el primer Distrito	2 trinos, 1 golpe, 1 trino
Fuego en el segundo Distrito	2 trinos, 2 golpes, 1 trino
Fuego en el tercer Distrito	2 trinos, 3 golpes, 1 trino
Fuego en el cuarto Distrito	2 trinos, 4 golpes, 1 trino
Hachas	2 trinos, 2 golpes, 2 trinos
Romper cristales é impedimentos	1 golpe
Conversión á la derecha	2 golpes
Conversión á la izquierda	3 golpes
Reunión de capataces	4 golpes
Escala-cuerda	10 golpes
Apresurar la maniobra	1 golpe, 1 trino
Bomba	2 golpes, 1 trino
Perchas	3 golpes, 1 trino
Reunión con útiles	4 golpes, 1 trino
Aparato de salvación	1 golpe, 1 trino, 1 golpe
Manga salva-vidas	2 golpes, 1 trino, 2 golpes
Cuerda salva-vidas	3 golpes, 1 trino, 3 golpes
Carretón útiles	4 golpes, 1 trino, 4 golpes

Bombers d'Igualada - 1896

COMPañIA DE BOMBERS DE OLOT.

SEñALES QUE SE HACEN CON LA CORNETA Ó PITO PARA AVISAR Á LOS BOMBERS y mandar algunas maniobras en los casos de incendio.

AVISOS Y VOCES DE MANDO.	SEñALES FIGURADOS.	EXPLICACION DE LOS SEñALES.
Fuego en el distrito primero.	W W W X	2 trinos, 1 golpe y 1 trino.
Fuego en el distrito segundo.	W W W X X	2 trinos, 2 golpes y 1 trino.
Fuego en el distrito tercero.	W W W X X X	2 trinos, 3 golpes y 1 trino.
Fuego en el distrito cuarto.	W W W X X X X	2 trinos, 4 golpes y 1 trino.
Llegada del comandante.	W W W X X X X X	1 trino prolongado, 2 golpes y 1 trino prol.
Marchar.	W W W W W	1 trino prolongado.
Hacer alto.	W W W W W W W W	2 trinos prolongados.
Frente á la derecha.	X	1 golpe.
Frente á la izquierda.	X X	2 golpes.
Frente á retaguardia.	X X X	3 golpes.
Empezar la maniobra.	W W W X X	1 trino prolongado y 2 golpes.
Alto la maniobra.	W W W X	1 trino, 1 golpe y 1 trino.
Desahacer los establecimientos.	W W W X X X	1 trino, 1 golpe, 1 trino, 1 golpe y 1 trino.
Guardarse del peligro.	W W W X	3 trinos.
Reunión de bomberos sin útiles.	W W W X X X X	1 trino, 2 golpes, 1 trino, 2 golpes y 1 trino.
Reunión de bomberos con útiles.	W W W X X X	4 golpes y 1 trino.
Ausilio.	W W W W W	1 trino prolongado y 3 golpes.
Salvarse.	W W W X X X X	1 golpe, 1 trino, 1 golpe, 1 trino, 1 golpe, 1 trino, 1 golpe y 1 trino.

Olot.—Imprenta y librería de Juan Bonet, calle Mayor, número 3.

Bombers d'Olot - 1900

TABLA de los toques de pito para avisar a los bomberos y mandar las maniobras.

AVISOS Y VOCES DE MANDO	SEñALES FIGURADOS	EXPLICACION DE LAS SEñALES
Fuego en el distrito 1.º	W W W X	Tres trinos y un punto.
Fuego en el distrito 2.º	W W W X X	Tres trinos y dos puntos.
Fuego en el distrito 3.º	W W W X X X	Tres trinos y tres puntos.
Fuego en el distrito 4.º	W W W X X X X	Tres trinos y cuatro puntos.
Fuego en el distrito 5.º	W W W X X X X X	Tres trinos y cinco puntos.
Fuego en el distrito 6.º	W W W X X X X X X	Tres trinos y seis puntos.
Llegada del Comandante.	W W X W	Un trino, un punto y un trino.
Llegada de los Jefes Subalternos	W X X W	Un trino, dos puntos y un trino.
Reunión de bomberos sin útiles.	W X X W X	Un trino, dos puntos, un trino y un punto.
Reunión de bomberos con útiles.	W X X W X X	Un trino, dos puntos, un trino y dos puntos.
Reunión del Brigada y primeros capataces.	W X X X W	Un trino tres puntos y un trino.
Primera Sección.	X	Un punto.
Segunda Sección.	X X	Dos puntos.
Brigada de zapadores.	W W W X X	Dos trinos y un punto.
Brigada de salvamento.	W W W X X X	Dos trinos y dos puntos.
Brigada de bomba.—1.ª Sección.	W W W X W X	Dos trinos, un punto, un trino y un punto.
Brigada de bomba.—2.ª Sección.	W W W X W X X	Dos trinos, un punto, un trino y dos puntos.
Marcha.	W W W	Un trino.
Alto.	W W	Dos trinos.
Paso escape.	X X X	Un punto, un trino y un punto.
Hacer el establecimiento.	X W W	Un punto y un trino.
Empezar la maniobra.	W X	Un trino y un punto.
Alto la maniobra.	W X X	Un trino y dos puntos.
Desahacer los establecimientos.	W X X X	Un trino, un punto, un trino y un punto.
Guardarse del peligro.	W W W X	Un trino prolongado.

Bombers de Tarragona - 1914

ACCIDENT DE TREN A LES FRANQUESES DEL VALLÈS EL 1979

El 6 de desembre de 1979 un xoc de trens dintre del casc urbà de Les Franqueses del Vallès va provocar la mort de 22 persones i un centenar de ferits

❖ **José Luis Martínez Garrido**

En aquest text d'autor es relata com a testimoni directe un sinistre ocorregut a finals de 1979. L'article és un relat viu i personal d'allò que va viure i recorda en primera persona l'autor, José Luis Martínez, que per aquella època estava dins la Diputació de Barcelona, en el Servei Provincial d'Extinció d'Incendis, com a cap d'Estudis, tot i que en aquest accident va actuar com el Cap de Guardia de la província.

Era el mes de desembre de 1979, poc temps després d'obrir la B-30, on de forma habitual es produïen accidents per culpa de la boira i pel fum dels abocadors incontrolats que havien quedat al descobert pel traçat de la via. La B-30 es tancava al trànsit de forma habitual per aquesta causa.

Un dia d'aquells, cap de setmana, vam rebre un avís d'un accident de tren a Les Franqueses. Era encara de nit, i més fosc del que és habitual per culpa de la boira. Van iniciar la sortida bombers de Granollers, Sabadell, Badalona, Mataró, Terrassa, Vic, i el cap de guàrdia, que sortint de Sabadell es ficà a l'autopista tallada al trànsit, amb poca visibilitat i sabent que pel mateix recorregut, però en direcció contrària, venien els camions dels Parcs de Sabadell i Terrassa, amb una visibilitat tant nul·la com la seva.

En arribar a Les Franqueses hi havia més visibilitat i vaig veure per un carrer estret, en un talús, un nombre indeterminat de vagons, un a sobre de l'altre, gent que corria i un parell de cotxes de bombers emplaçats. Instintivament vaig pensar en les dificultats de moviment dels vehicles i ambulàncies i vaig ordenar al policia municipal que impedís el pas dels altres vehicles i només entressin homes i eines. Va ser una decisió encertada. Fins i tot els vehicles de la policia van quedar a la carretera, de manera

Entre la boira es veien bombers, ferits que corrien, vagons en posicions rares i personal d'empreses, que, per tractar-se d'una zona industrial estaven col·laborant amb tot el que podien

Portada de La Vanguardia del 7 de desembre de 1979 on informa de l'accident de trens

que les ambulàncies i grues tenien espai per maniobrar. Crec que aquell dia el policia es va sentir important.

La visió era dantesca. Entre la boira es veien bombers, ferits que corrien, vagons en posicions rares i personal d'empreses, que, per tractar-se d'una zona industrial estaven col·laborant amb tot el que podien.

En aquelles èpoques de precarietat de materials d'escarceració, els soplets d'oxitall en mans expertes a les ordres dels bombers van fer que molts joves ho poguessin explicar dies després. Una furgoneta de la Telefònica que estava pel polígon va fer d'improvisat centre de comandament avançat, completant la pobra xarxa d'emissores d'aquell temps. Hem dit que gràcies a l'ajut dels empleats de les empreses, molts joves ho van poder explicar, però, per què joves? Era cap de setmana i el tren anava cap a Núria carregat d'excursionistes per gaudir de dos dies de muntanya. Van morir vint-i-dos.

El tren de mercaderies que estava estacionat a Centelles va perdre els frens i començà a baixar

per un recorregut de gran pendent d'uns 25km, passant per pobles i estacions sense que ningú pogués imaginar que pel mateix camí pujava un altre ple de vides i il·lusions, fins que es va produir el xoc. Recordo escenes puntuals, moltes, com la de Manuel Belmonte, caporal de Sabadell que em va fer

senyals amb el braç i tenia una noia, viva i sota un vagó que havia perdut les rodes. Li vaig dir que estigués amb ella fins que arribés un metge, però poc després, el Manel em tornava a fer senyals i la va deixar suaument al terra. Al migdia vam trobar el seu carnet d'identitat, dels primers que es feien en color... Tenia 20 anys.

El vagó que seguia a la màquina va quedar a sota d'ella i és on es va produir la majoria de morts. Les condicions d'accés eren tan difícils que vam situar dos homes a l'interior per que poguessin veure què hi havia allà i parlessin amb els ferits mentre els seus companys intentaven treure la major quantitat possible de nois. La feina era feixuga per l'estat del vagó i per les eines d'aquell moment.

Mentrestant, el dia avançava, així com la feina

d'evacuar ferits i ordenar els morts, però les ganes d'ajudar eren tantes que es feia impossible col·locar un ferit en una llitera per la quantitat de lliteres que et posaven a sobre. L'escenari era molt llarg i la policia local no el podia controlar, però la solució va arribar en forma de persones molt ben vestides. No eren del poble ni del polígon. El que anava primer portava un gran cigarro a la boca i l'altre, també principal, anava en mànigues de camisa.

Un capità de la Guàrdia civil ens va presentar. "El Sr. *Ministro de Sanidad*, (el de la camisa), el Sr. *Gobernador* (el del cigarro)". Era el governador de Barcelona Sr. Belloch que estava en una reunió i es va acostar per ajudar, i certament ho va fer.

A la manera "castrense" la guàrdia civil es va fer càrrec de l'ordre i a cada ferit el pertocava una llitera; els "mirons" al mur del costat.

Les grues havien arribat i es van situar per fer la seva tasca tant bon punt els ferits estaven evacuats i els morts en espera dels tràmits judicials. En aquell moment vaig poder visitar la fàbrica, mentre un operari estava treballant, va entrar un vagó per la paret. Ara l'home ja respirava... Però, què estava passant amb els bombers que vam deixar dintre el vagó? Teodoro Martinez, el Txiqui, i Manuel Montero, el Manolo, havien localitzat els ocupants i els havien identificat, a vegades pel color dels

mitjons i d'altres, quan ningú responia al colors dels mitjons apuntaven un nombre més a la llista.

El dia s'acabava i era una altra vegada de nit, queia la boira i vam ordenar la tornada als parcs amb el llambrecs posats per més seguretat. Craso error. Una patrulla de la benemèrita em va aturar al mig de Mollet per explicar-me que els senyals de prioritat havien d'anar juntes. Llums i sirenes, i ja no tenia al governador per ajudar-me. Quan els bombers de Sabadell i

Terrassa van baixar dels cotxes a veure què passava, em van demanar perdó i ens va deixar marxar. Era el final del dia però no de la història.

Dos dies després, el cap de parc de Granollers,

el Manolo i el Txiqui van anar a l'hospital per veure l'evolució dels ferits. Ells no coneixien a ningú, però alguns dels ferits sí recordaven les veus dels bombers que intentaven guanyar temps a la mort, fent acudits i explicant històries per mantenir desperts a aquells joves empresonats pels ferros. En el llit d'un d'ells, el pare, plorant en veure els bombers i volent agrair el seu treball els hi entregà un bitllet de la rifa del Nen. Instintivament el van agafar sense pensar què vindria després.

El dia 7 de gener, en Jaume Font, el cap de parc de Granollers, molt alterat em truca per dir-me que té un problema. Ha tocat la loteria i no sap quines persones hi havia al accident per repartir els diners. Jo li vaig preguntar si era tant important saber com s'havia de repartir. Es va quedar en silenci, va començar a bufar (en Font sempre bufava quan alguna cosa li venia gran) i penjà el telèfon.

Al dia següent, una altra vegada els tres van tornar a l'hospital, els ferits milloraven i van entregar al pare el dècim de la rifa premiat.

El Belmonte, el Font, el Txiqui, el Manolo i tots els que vam treballar aquell dia de boira ja havíem tingut la nostra recompensa.

Una grua retira un dels trens sinistrats. En primer pla, l'autor d'aquest article
Fotografia: Josep M^o. Masachs

* José Luis Martínez Garrido va ser primer cap de l'Escola de Bombers de Catalunya i actualment és Sots inspector jubilat del Cos de Bombers de la Generalitat de Catalunya.

LA DONA AL COS DE BOMBERS: TRES DÈCADES DE LENT DEGOTEIG

L'any 1984 la dona entrava en el Cos de Bombers de la Generalitat. Quina ha estat l'evolució fins avui?

❖ **Carles Savalls i Ortiz**

La incorporació de la dona als cossos de bombers, al nostre país, és un fenomen molt recent i que sembla que està arrencant a poc a poc. Les pioneres a Catalunya les localitzem a Gelida, a començaments de la dècada dels 80. En aquesta localitat de l'Alt Penedès existia un parc de bombers voluntaris que havia nascut com a resultat de la dinàmica de voluntariat impulsada per Josep Lluís Fernández i Jaume Ruy, entre d'altres. Tres dones van integrar-se al planter de Gelida de manera simultània; Joana Vilarroig, Montse Nebot i Manoli Ocaña. Quan aquesta instal·lació s'integrà a la xarxa de parcs del naixent Cos de Bombers de la Generalitat, van ser nomenades oficialment voluntàries de la secció activa el 23 de juliol de 1984. Vilarroig i Nebot van continuar lligades al Cos, fent unes altres tasques. La primera, jubilada pocs mesos enrere, va passar a fer d'operadora del control central de la Brigada de Barcelona, i, més tard, de la Regió Metropolitana Sud. Nebot es va integrar al magatzem general de Martorell mentre que Ocaña es va desvincular totalment del Cos.

Altres voluntàries van seguir l'estel de les 3 primeres dones de Gelida. El parc de bombers voluntaris de Castellar del Vallès, creat al 1985, va tenir 4 bomberes en la seva primera promoció, la d'aquell mateix any, d'un total de 14 persones nomenades. Es tractava de Gris Mojal, Rosa i Antònia Fité i Rosa Maria Torras.

Però no va ser fins al 1989 que hi va accedir la primera dona com a funcionària. Es tractava de l'arquitecta Cecília Egea, que ja havia iniciat la seva

tasca a la Direcció General com a tècnica de Prevenció al 1982. Creat oficialment el Cos de Bombers de la Generalitat al 1986, com col·lectiu de treballadors amb estatus propi, Egea hi acabà entrant 3 anys després mitjançant una oposició. A les seves funcions de guàrdia a la sala central dels Bombers a Cerdanyola del Vallès, Egea afegeix en el seu currículum altres tasques a la Direcció General, com ara la de comprovació de projectes i inspecció d'edificis per verificar el compliment de les normatives i la de suport i gestió dels mitjans aeris. Ha estat cap de l'Àrea d'Avaluació, des d'on va treballar en els sistemes procedimentals, i col·laborant amb el Servei Tècnic, ha participat en la redacció de projectes i visites d'obres.

Posteriorment, l'arquitecta Anna Martín va accedir al Cos, com a tècnica, al gener de 1994. Al juliol del mateix any ja va entrar en la roda dels caps de guàrdia de la Brigada de Tarragona. Per tant, va ser la primera dona a fer guàrdies en una Regió. Ja al 98, el conseller de Governació Xavier Pomés va impulsar la integració de tots els tècnics de la Direcció General en l'estructura del Cos. Aquesta mesura va implicar les arquitectes tècniques Carlota Dicenta i Elisabet Justribó que, superat un curs de 200 hores, van començar a fer guàrdies a la sala central de Bellaterra, anomenada aleshores Cicoc. Justribó, posteriorment, va passar a fer guàrdies a la Brigada de Tarragona. L'aparelladora Mercè López també va ser absorbida pel Cos al 98. Al 2000 va entrar a la roda de caps de guàrdia de Lleida.

L'accés de la dona al Cos de Bombers sembla haver arrencat definitivament, però encara amb poca velocitat

Cecília Egea, primera dona funcionària del Cos de Bombers de la Generalitat

Primera promoció de Bombers Voluntaris a Gèlida, l'any 1984, on hi podem veure les 3 primers dones en el Cos de Bombers

Dos anys més tard, era la primera dona a ser nomenada responsable d'una Àrea Bàsica d'Emergències; en el seu cas, la del Vallès Oriental. D'aquesta manera, va passar a fer guàrdies a la Brigada de Barcelona. I al 2004, va ser designada cap de la Regió d'Emergències de Lleida, càrrec que va ocupar fins a març de 2008. Va ser la primera, i fins ara l'única dona a ocupar el càrrec de responsable d'una Regió.

En aquella alçada, la Direcció General ja havia contractat dones com a auxiliars forestals. El parc de Terrassa, per exemple, en va tenir les primeres l'estiu de 1996:

Mariona Casals, Eva García i Sílvia Gibert. Però és al 1998 que s'enceta un nou període quant a l'ingrés de la dona al Cos: aquell any, accediren les 2 primeres després d'haver

superat un concurs oposició específic per a l'accés a l'escala bàsica. Es tractava de Gemma Milián (que també havia fet d'auxiliar forestal) i de Glòria Sorigué. Des d'aleshores, en cada nova convocatòria hi ha hagut presència de dones. En la de 2006, en van entrar de cop 5. I la darrera, la del 2008 van entrar 3: Herminia C. Cabrejas, Genciana Meneses i Eva Riera. El procés sembla del tot iniciat, de manera que la Direcció General va fer un canvi de xip, introduint un nou element a tenir en compte en totes les obres que s'estan fent a la xarxa de parcs del Cos; tant les de construcció d'edificis nous com en les de reforma dels parcs ja existents: és l'habilitació d'espais específics per a la dona, con ara habitacions, vestidors, lavabos i dutxes propis. El primer parc a disposar d'aquestes noves instal·lacions va ser el de Vilanova i la Geltrú, l'any 2001. Posteriorment, es van afegir a la llista els parcs de Banyoles, Sant Feliu de Llobregat, la Seu d'Urgell, Santa Coloma de

Elles representen actualment el 4,27% del total del planter, comptant-hi voluntaris i funcionaris

Les dones planten cara al foc

Una reuensa i una lleidatana, primeres bombers

SÓNIA CEBRIAN
Reus / Ascó— La voluntat de servir els altres i el cansament psicològic que produeix la inestabilitat laboral van ser els motius principals que la van dur a presentar-se a les oposicions de bomber. També no donar la talla, perquè si hagués pogut, reconeix, s'hauria presentat als Mossos d'Esquadra. El 1994 un company del CN Reus Pioms —on feia natació— li va parlar de les campanyes forestals després de veure-la deprimida perquè s'havia quedat a l'atur, i ella no s'ho va pensar dos cops. Mai li havia passat pel cap, però aquell estiu Gemma Milián, de 30 anys, va estar destinada al magatzem dels bombers a Cambrils, i l'any següent va decidir repetir l'experiència. Així, fins que l'any passat va fer el cap de cap definitiu i va començar a estudiar les oposicions deixant

Milián, divendres al parc de bombers de Reus, citada en vídeo. Foto: ANDRÉU PÉREZ

entre els despàtxos on havia fet d'administrativa. També es va proposar acabar els estudis de graduat social. Si no li haguessin rebutjat algunes de les marques atlètiques de les proves físiques creu que no hauria arribat a ser bombera professional. Una discriminació positiva que atribueix a la intenció de l'administració a introduir la feminitat en aquesta feina. Però a part d'aquesta, Gemma diu que no n'ha trobat cap altra.

Des que a principis d'abril va entrar a treballar al parc d'Ascó fa exactament el mateix que els seus companys. Revisen els camions, cuinam i netegen a parts iguals. També dormen a la mateixa habitació. I com tots, treballa un dia de cada quatre. Una jornada laboral que, la satisfà, ja que així, diu, podrà acabar les «assignatures pendents»: aprendre anglès i a cuinar.

Com tots els qui hi entenen, aquesta reuensa assegura que l'estiu que s'apropa serà «mortal» per als boscos. I ella espera el seu primer incendi. «Em sap molt greu que es cremin els boscos, però sabem que aquest estiu n'hi haurà d'importants, perquè hi ha molt desaprovisiu pel món», considera. Els seus companys ja la preparen. «Em diuen que on ho passaré més malament és en els accidents de trànsit, i sobretot quan hi hagi implicat un cotxe amb una cadireta infantil i no vegi la criatura; diuen que començaré a buscar el non per tot arreu i que ploraré molt.» Però es mentalitza, perquè l'han encoratjat a esperar sempre el pitjor.

Article del diari El Punt on parla de l'arribada de la dona als Bombers. 26/4/1999

Gramenet i Montblanc, per aquest ordre. El llistat no acaba aquí; només inclou els pioners en aquesta iniciativa.

I mentre l'accés de la dona continua de forma lenta però sense aturades, s'engega un altre procés: el de l'ascens i la promoció de bombers dins l'estructura del Cos. Per exemple, el GRAE ha incorporat les primeres bombers professionals; Rocío Sánchez i Emma Roca, mentre que el GRAF ja disposava pràcticament des dels seus inicis amb dues dones més, Marta Miralles i Etel Arilla. Al 2005, Olga Lanau esdevenia la primera dona a exercir el càrrec de directora general de Prevenció, Extinció d'Incendis i Salvaments.

Malgrat això, les xifres continuen indicant un llarg camí a recórrer quant a l'accés de la dona al Cos.

Segons dades de la Generalitat de Catalunya, al 2006, la dona representava tan sols l'1% del planter de bombers al nostre país. Aquell mateix any, el 8% del Cos d'Agents Rurals eren dones i en els Mossos d'Esquadra elles representaven el 20%. La major presència de dones, segons les mateixes dades, es donava en l'administració de justícia, 77%, en l'àmbit docent, 73% i en el sanitari, 72%.

Actualment, el Cos de Bombers de la Generalitat té 2.588 voluntaris, dels quals només 194 són dones (el 7%), de les quals, de la secció activa, tan sols n'hi ha 53. I pel que fa als funcionaris, hores d'ara n'hi ha 2.519 dels quals únicament 24 són dones (el 0,95%): 10 bombers, 9 bombers de primera, 1 inspectora i 4 sots-inspectores.

* Carles Savalls i Ortiz és historiador i periodista, treballa a l'Oficina de Premsa dels Bombers de la Generalitat de Catalunya.
 Fotografies: Arxiu Bombers Generalitat

HA ESTAT NOTÍCIA...

➤ Incendi en una escola del Prat de Llobregat

A les 3 de la tarda del 20 de gener els Bombers de la Generalitat van rebre l'avís d'un incendi en una escola del Prat de Llobregat (Baix Llobregat), concretament al CEIP Jaume Balmes, situat al carrer Riu Ebre número 20. El foc va quedar controlat a les 15:17h i va afectar una petita habitació de 2 m² amb material divers situada a la planta baixa del bloc on hi ha les aules d'educació infantil, i la resta de l'edifici va quedar afectat pel fum. Com a mesura preventiva es van desallotjar tots els alumnes del centre, uns 200 nens. Els serveis sanitaris van atendre 2 monitors per crisi d'angoixa, i cap alumne va resultar ferit. Van actuar 10 dotacions dels Bombers de la Generalitat, així com efectius de Mossos d'Esquadra i Policia Local.

➤ Vendaval mortal

La tarda del 23 de gener es va activar la fase d'alerta del Pla de Protecció Civil de Catalunya pel risc de forts vents, sobretot pel que podia passar l'endemà. Però allò que va passar, ni els més prudents ni pessimistes ho haguessin previst. En alguns moments les ratxes de vent van arribar a 160 km/h. Durant el temporal, el telèfon d'emergències, 112, va atendre més de 20.000 trucades de socors. El vent va deixar un rastre de 7 víctimes mortals, quatre d'elles, a causa de l'ensorrament d'un edifici annex de les instal·lacions del camp de beisbol de Sant Boi de Llobregat. 4 menors van perdre la vida i també van haver-hi 9 ferits més, 7 d'ells menors i 2 dos més adults. En aquest sinistre van actuar 13 dotacions dels Bombers. La resta de víctimes es van produir per caigudes d'arbre a Palma de Cervelló i Abrera i per la caiguda d'un mur a Barcelona. El temporal també va provocar, entre d'altres, un foc forestal a Bonastre (Baix Penedès), l'evacuació de 120 persones del cremallera de Núria, a Queralbs, el desallotjament de la Universitat Autònoma de Barcelona, a Cerdanyola del Vallès, la suspensió del partit de la segona divisió de futbol entre el Nàstic de Tarragona i l'Eibar, el tancament de les estacions d'esqui de Grandvalira i de Vallnord, el tancament a Barcelona dels parcs del Tibidabo, del Zoològic i del Parc Güell i la restricció del pas de camions a l'AP7. Al migdia del dia 24 el Pla de Protecció Civil de Catalunya passava a fase d'emergència. Els efectes del vent van deixar sense llum més de 70 municipis, concentrats a la Cerdanya, el Baix Llobregat i comarques de Tarragona, equivalent a més de 200.000 abonats sense llum. Els Bombers

de la Generalitat van rebre, des del començament de l'episodi de ventades, la nit del 23 de gener, fins el vespre del dia 25, més de 4.960 avisos d'actuació. Els Bombers de Barcelona van realitzar 650 actuacions sobretot per problemes en cobertes, bastides i mobiliari urbà. el Servei d'Emergències Mèdiques va atendre a tot Catalunya més d'un centenar de persones per ferides de diversa consideració en accidents causats pel temporal. La ventada va causar, a més un reguitzell de destrosses arreu del país, milers d'arbres caiguts i un gran nombre de problemes en les comunicacions ferroviàries, provocant retards i aturades en totes les línies de Rodalies, l'AVE i dels FGC i també múltiples incidències en els carreteres, on algunes van patir tallades en diferents trams. En moltes escoles, no es van poder impartir classes pels desperfectes de les seves instal·lacions.

Un grup de bombers en les instal·lacions del camp de beisbol de Sant Boi de Llobregat

➤ Inici dels Cursos Bàsics de Bomber/a

45 aspirants a la categoria de bomber/a del Servei de Prevenció i Extinció d'Incendis i Salvaments de l'Ajuntament de Barcelona van iniciar el 2 de febrer el curs selectiu a l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya. Aquest té una durada de 236 hores i es preveu que acabi el 3 d'abril. Paral·lelament la promoció que va aprovar el procés selectiu de la categoria de bomber/a de la Generalitat de Catalunya de l'escala bàsica (72/08), iniciada en el mes de juliol del 2008, va començar el 13 de febrer el curs selectiu a l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya. Aquest té una durada de 580 hores lectives, està dividit en 12 mòduls i es preveu que acabi el 30 de juny. En total van iniciar el curs 110 aspirants a bomber/a. Per poder superar els cursos selectius, les

persones participants hauran d'haver assolit els coneixements, les habilitats i les actituds necessàries per dur a terme les funcions de bomber/a.

➤ **Incendi forestal a Bonastre**

A les 13:09h del 24 de gener, els Bombers de la Generalitat van rebre l'avís d'un incendi forestal al municipi de Bonastre, al camí d'Albinyana (Baix Penedès). En un primer moment es van desplaçar 16 vehicles terrestres. El vent va impedir que els mitjans aeris poguessin treballar en les tasques d'extinció. Com a conseqüència de l'incendi, la Direcció General de Protecció Civil va activar la fase d'alerta del Pla Infocat. L'incendi es va extingir a les 6h del dia 25 i la darrera dotació, que era del GRAF, va marxar del lloc de l'incendi a les 20h del dia 25. Van treballar un total de 37 dotacions de bombers i la superfície cremada va ser de 41,70 ha, totes de matoll (vegetació forestal no arbrada); d'aquestes, 40,8 ha del municipi de Bonastre i 9000 m² del municipi de Albinyana.

➤ **Interior presenta el nou centre d'atenció i gestió de trucades d'urgència 112 a Reus,**

El conseller Saura i la consellera Geli van presentar el 13 de febrer el futur edifici 112 de Reus (Baix Camp), que serà únic i pioner a Europa pel que fa al concepte de gestionar, de manera integral, les emergències entre els diferents cossos i organismes implicats. Saura va anunciar que Interior s'havia proposat que el 112 fos el telèfon únic d'emergències de Catalunya abans que acabi aquest any i qualifica el nou edifici de Reus com el "primer pas en la construcció de la nova protecció civil del segle XXI a Catalunya". El cost de construcció de l'edifici i de la tecnologia associada a aquest serà d'uns 26 milions d'euros. La construcció del nou edifici, que ja ha començat, tindrà un procés de gestió sostenible molt ben controlat amb l'objectiu d'assolir el major estalvi energètic, amb el menor cost econòmic possible.

➤ **Incendi d'una indústria a Navàs**

A les 07.10 hores del 22 de febrer els Bombers de la Generalitat van rebre l'avís d'un incendi situat a la indústria *Kollman Aplicaciones SL* de Navàs, que es troba a la carretera de Castellet S/N de Navàs (Bages). Aquesta indústria, dedicada a la fabricació, comercialització i distribució de tot tipus de fusta i derivats, té dues plantes i una superfície de 1.700 m², tot i que els Bombers van poder evitar que el foc es propagués a tota la nau i, finalment, van cremar únicament 36

m² de la part del magatzem. En aquesta part cremada va cedir també el sostre. En l'incendi que no hi van haver persones ferides van treballar una quinzena de vehicles dels Bombers de la Generalitat.

➤ **Incendi d'una indústria a Tàrraga**

Una vintena de dotacions terrestres dels Bombers de la Generalitat van treballant per controlar l'incendi que va afectar una nau del polígon industrial de Tàrraga (L'Urgell), al quilòmetre 508 de la carretera N-II, a partir de les onze del matí del 20 de febrer i durant tot el dia. El foc va afectar únicament la nau de l'empresa *Molgra SL*, dedicada a les motllures per a marcs de quadres de fusta i alumini a l'Avinguda Cervera número 16. De l'empresa, que ocupava una superfície d'uns 9.000 m², es van cremar uns 5.000 m². Una part del sostre de la nau va cedir al quedar col·lapsada l'estructura, mentre que la part d'oficines i resta de l'empresa es van poder salvar. El foc també va cremar un camió tràiler que es trobava en un moll de càrrega de l'interior d'aquesta empresa. Els bombers van aconseguir evitar que el foc passés a l'empresa contigua.

➤ **Accident múltiple a la AP-2 a Lleida a causa de la boira**

La densa boira va ser la principal causa, el 15 de gener, de l'accident múltiple que es va registrar a la AP-2 a Casteldans (Garrigues) amb el resultat de cinc ferits, un d'ells greu. En el sinistre es van veure involucrats inicialment nou vehicles i després fins a una quarantena de turismes van acabar col·lapsats a l'autopista, que es va haver de tallar durant cinc hores. L'accident va passar a quarts de sis del matí entre cinc camions, dos autocars i dues furgonetes a causa de l'escassa visibilitat que provocava la boira. Deu dotacions dels bombers van actuar a la zona, sobretot per rescatar dues persones atrapades a les cabines dels camions sinistrats. A més, es va activar el pla Transcat en detectar en un vehicle bidons i garrafes de crom i substàncies irritants i corrosives.

Un bomber observa com es retiren els vehicles accidentats

➤ **Un incendi obliga a desallotjar 30 persones al Poblenou**

Una trentena de persones van haver de ser desallotjades d'una casa okupada al barri del Poblenou de Barcelona. Tot i el desallotjament cap dels ocupants de la casa va resultar ferit, i l'estructura interna de l'edifici no va quedar malmesa a causa de les flames, en un incendi que va començar a tres quarts de nou del matí del 3 de gener en una casa okupada, situada al carrer Badajoz, número 112.

➤ **Incendi en l'Hospital de la Creu Roja de l'Hospitalet del Llobregat**

Un incendi a l'hospital de l'antiga Creu Roja de l'Hospitalet va causar ferides greus a un pacient, que va ser traslladat a la unitat de cremats de la Vall d'Hebron, mentre que una trentena de persones han hagut de ser evacuades a altres dependències del centre afectat. El foc va començar a les 9.45 hores del 12 de febrer en una habitació de la tercera planta de l'Hospital General de l'Hospitalet (Baix Llobregat) i l'intens fum que es va generar va aconsellar l'evacuació dels pacients de la tercera i la quarta plantes, que van ser traslladats a una altra ala del mateix centre. Després de sufocar les flames, els bombers van obrir totes les finestres de les plantes afectades per ventilar les instal·lacions i comprovar els danys del foc abans que els pacients desallotjats puguin tornar a les habitacions. En les tasques d'extinció del foc a l'hospital van participar 13 dotacions dels Bombers de la Generalitat, que van acabar el servei poc després de les onze del matí.

➤ **Desallotjats una cinquanta veïns al barri de la Sagrada Família de Barcelona**

El foc, que no va causar danys personals, es va originar al segon setena del número 594 del carrer Còrsega de Barcelona, a un quart de cinc de la tarda del 14 de gener quan, segons el testimoni de la inquilina, "va explotar la televisió". Les flames es van desplaçar ràpidament al pis del costat, mentre que el fum es va propagar per la galeria i va afectar dues vivendes de la tercera planta i un àtic. Tot i l'espectacularitat de l'incendi, l'estructura de l'edifici no va patir danys. Però no tots els veïns van poder tornar als seus habitatges. Una cinquanta de veïns de mitja dotzena d'habitatges, van ser traslladats a un hotel després que l'incendi malmetés el subministrament de gas i llum. Quatre tancs dels Bombers de la ciutat, així com una ambulància i una escala es van desplaçar cap al lloc dels fets.

➤ **Un incendi crema el segon soterrani de l'Hospital de la Vall d'Hebron**

Un foc ocasionat el 18 de febrer en el segon soterrani de la Vall d'Hebron va obligar els serveis de seguretat a desallotjar alguns pacients de l'hospital. L'incendi va començar a dos quarts de nou del matí al segon soterrani, a causa d'unes soldadures que s'estaven realitzant al segon soterrani, i va provocar una cortina de fum que va afectar el primer soterrani, on es troba la zona de traumatologia de l'hospital i el servei d'urgències, motiu pel qual es van suspendre les consultes externes. En total, vuit dotacions de bombers de Barcelona van treballar en l'extinció del foc, el qual es va donar per controlat pocs minuts després de les dotze del migdia.

Els Bombers de Barcelona a la Vall d'Hebron

➤ **Nous caps de parc i cap de la Regió d'Emergències de Lleida**

En els primers mesos de 2009 es van incorporar en les noves funcions de caps de parc dels Bombers de la Generalitat de Catalunya: Hipòlit Antiñolo i Perera com a cap de parc de Pineda (Maresme), Rodolfo Pérez i Riera cap de parc de Mollerusa (Pla d'Urgell) i Josep Mateu i Feu com a cap de parc a Figueres (Alt Empordà). També els diferents parcs de Bombers Voluntaris van escollir democràtic els seus caps. I finalment A principis d'abril, l'inspector del Cos de Bombers de la Generalitat Jordi Solà i Gimeno va ser nomenat nou cap de la Regió d'Emergències de Lleida.

➤ **Inauguració d'obres de reformes a Parcs de Bombers**

El 27 de febrer el conseller d'Interior, Relacions Institucionals i Participació, Joan Saura, va inaugurar les obres de reforma i ampliació del parc de Bombers de Falset (Priorat). El parc de Falset, situat al carrer de les Torres va ser construït l'any

1988 en un edifici de dues plantes d'alçada. Les obres han redistribuït i millorat les dependències del parc i han creat espais que abans no existien, com ara els vestidors, els banys, les dutxes i els dormitoris femenins. Aquestes obres han suposat una ampliació important de les instal·lacions: les cotxeres han passat a tenir 59m² més i les dependències han guanyat 85m². D'aquesta manera, l'edifici del nou parc ocupa una superfície construïda de 694m². Paral·lelament a aquestes obres s'ha fet també la reforma i millora de les instal·lacions.

Just al cap d'un mes, el 27 de març, el conseller Joan Saura, va inaugurar les obres de reforma i ampliació del parc de bombers de Palafrugell (Baix Empordà). El Parc està situat al Passatge Brugueres, al Polígon Industrial de Palafrugell. Amb les obres el parc ha passat a tenir una superfície útil de 719m², i una superfície construïda de 834m², també s'ha fet una redistribució dels espais, amb nou accés a l'edifici i una part del solar s'ha pavimentat i s'ha incorporat una pista poliesportiva i un aparcament cobert.

➤ **Policies i bombers de tot Europa analitzen la necessitat d'incorporar més dones als cossos de seguretat**

El departament d'Interior va celebrar el 6 de març la I Jornada sobre Equitat de Gènere en els cossos de seguretat, en commemoració del Dia Internacional de les Dones. Segons el conseller d'Interior, Joan Saura, "la policia i els bombers són dos cossos que tradicionalment han estat molt masculins, però la realitat mostra que les coses han canviat, i s'està produint una tendència a l'augment de la presència de les dones en tots els espais". "Sens dubte, intentar combatre les barreres a l'accés i a la promoció professional de les dones en els cossos operatius és un dels principals reptes que afrontem", també va dir Saura. No obstant, el conseller també va advertir que "hem de tenir en compte que el fenomen del "sostre de vidre" s'estén al conjunt del mercat laboral. Les dades ens mostren que també en aquest Departament majoritàriament encara són els homes els que ocupen els llocs de responsabilitat; no només en els cossos operatius sinó també entre el personal d'administració i serveis, malgrat que les dones aquí hi tenen una presència més gran". En aquesta jornada es va donar la dada que actualment al Cos de Bombers, hi ha 23 dones d'un total de 2.415 efectius. La dada més significativa és que 8 d'aquestes dones es van incorporar al cos en les dues darreres convocatòries en que es van establir barems estandarditzats per sexe en la prova física. Pel

que fa a tot el món, menys del 10% dels efectius dels cossos de bombers són dones.

➤ **Els Bombers de la Generalitat organitzen la II Jornada Tècnica dels Grups de Socors de Muntanya**

Els Bombers de la Generalitat i l'Hospital de Puigcerdà van organitzar la II Jornada Tècnica dels Grups de Socors de Muntanya, els dies 5 i 6 de març a les estacions d'esquí de Masella i de La Molina. En aquestes jornades també van col·laborar l'Ajuntament d'Alp, les estacions d'esquí de Masella i La Molina i el Grup de Rescat dels Alts Pirineus. La finalitat d'aquesta activitat era posar en comú experiències i coneixements dels diversos grups de professionals que habitualment intervenen en els serveis de rescat i salvament de muntanya a l'estat espanyol i als Pirineus.

➤ **18.000 persones participen en la Cursa de Bombers de Barcelona**

Unes 18.000 persones van participar el 5 d'abril en la XI edició de la Cursa de Bombers de Barcelona en un recorregut de 10 quilòmetres pel centre de la ciutat. Els corredors africans van dominar la cursa i la victòria va ser pel kenyà Kirpono Menjo, que ja va guanyar aquesta prova en l'edició passada i enguany va fer un temps de 27 minuts i 32 segons, i pel que fa a les dones, per l'etíop Haji Makda Harun amb un temps de 32 minuts i 29 segons. La novetat d'aquesta onzena edició ha estat un començament de carrera inèdit amb la sortida en solitari d'un grup format per les deu millors atletes femenines participants darrere de les quals han sortit, després, la resta de participants.

➤ **Cinc morts i dos ferits en un accident a l'AP-7 al Baix Llobregat**

Durant la matinada del 7 de març, quatre persones van morir i tres van resultar ferides, en un accident a l'altura de Castellví de Rosanes (Baix Llobregat) a l'AP-7, al quilòmetre 174, en el qual es van veure implicats dos vehicles. A l'endemà un dels ferits, que estava hospitalitzat, també va morir. Nou dotacions dels Mossos d'Esquadra i cinc dels Bombers de la Generalitat van participar en les tasques d'assistència als vehicles accidentats, així com serveis sanitaris i de manteniment de carreteres. L'accident va obligar a tallar el trànsit per l'AP-7 a l'altura de Castellví durant dues hores i mitja, des del moment de l'accident fins a les set del matí.

➤ **Crema un magatzem a Sabadell**

La tarda del 12 de març un dels edificis del Vapor Turull que s'utilitzava com a magatzem municipal, al carrer Creueta de Sabadell (Vallès Occidental), es va incendiar. Cinc dotacions dels Bombers de la Generalitat van necessitar més d'una hora per sufocar-lo i part de la nit en tasques de vigilància i retén. No hi va haver ferits, però sí que es van produir nombrosos danys materials. El foc va destruir, sobretot, la segona i la tercera planta de l'immoble –que l'Ajuntament vol integrar en el futur complex museístic de la ciutat–, i també va cremar quatre cotxes d'un rengle de vehicles estacionats al pàrquing municipal annex.

L'incendi va obligar els bombers a treballar de valent

➤ **Els Bombers de la Generalitat van atendre una mitjana de 220 serveis diaris l'any 2008**

En el marc de la Festa Patronal dels Bombers celebrada a Vic el 13 de març es va presentar el balanç dels serveis dels Bombers de la Generalitat al llarg de l'any 2008. Es van fer un total de 80.387 serveis, a destacar, 3.857 sortides -per sufocar incendis de vegetació, tant forestal com agrícola i urbana; 4.125 rescats i salvaments de persones: 9.031 per accidents de trànsit; 16.912 sortides en assistències tècniques urgents, 25.297 per assistències tècniques no urgents, 557 per incendis d'indústria, 3.222 per incendis d'habitatge i 961 sortides corresponents als mitjans aeris. Ha estat a les comarques de l'entorn metropolità de Barcelona on s'ha fet el major nombre de sortides en tot l'any. Així el 24,3% es van fer a la REM Nord; el 20% a la REM Sud; el 13% a Lleida; el 17% a Girona; el 8% a la Centre; el 11% a Tarragona i el 4% a les Terres de l'Ebre.

➤ **Exposició fotogràfica 'Bombers: abnegació i servei. Demarcació de Lleida 1885-2008'**

Del 16 al 31 de març la ciutat de Lleida va acollir l'exposició fotogràfica 'Bombers: abnegació i servei. Demarcació de Lleida 1885-2008'. L'exposició consta de 57 plafons amb imatges dels serveis més significatius que els bombers han fet a les comarques de Lleida en els darrers 124 anys. Les fotografies exposades es van localitzar gràcies a una llarga tasca de recerca feta des de la Regió d'Emergències de Lleida, consultant fons documentals de tots els parcs de Bombers de la demarcació, d'ajuntaments i de diversos arxius tant públics com privats. La mostra ja s'ha pogut veure anteriorment en altres punts de les terres de Ponent. La seva inauguració oficial va tenir lloc el març de l'any passat a Balaguer. Posteriorment es va exposar a Isona, Tàrraga, el Pont de Suert i Cervera. Després de Lleida, la mostra es podrà visitar a Granadella, a l'abril, a Organyà, al maig, i posteriorment a Tremp.

➤ **Un Incendi afecta 5 cases a Taüll**

Un espectacular incendi es va declarar el 28 de gener en un grup de cases de Taüll, a la Vall de Boí (Alta Ribagorça). Al voltant de les quatre de la tarda els bombers van ser alertats d'un foc en una casa d'un conjunt de segones residències. Els primers en acudir al lloc dels fets van ser un grup de veïns que van desplegar el sistema d'hidrants i boques d'aigua del poble més pròxims a l'edifici. Als pocs minuts van arribar fins deu dotacions de bombers del Pont de Suert i Vielha (que més tard es van veure reforçades amb cinc vehicles més) dues ambulàncies i diverses patrulles de Mossos d'Esquadra, que van tallar la carretera i van desplegar un ampli dispositiu per extingir les flames que es van estendre ràpidament a cinc habitatges més i en poca estona el foc va assolir unes grans proporcions. L'incendi no va quedar completament controlat fins ben entrat el vespre.

Un bomber inspecciona la teulada d'una de les cases

➤ **Desallotjades 39 vivendes a Badalona**

Una fuga de gas a la cantonada dels carrers de Baldomer Solà i Cervantes, a pocs metres del Pavelló Olímpic, a Badalona (Barcelonès), va obligar al migdia del 5 de març a desallotjar un total de 39 famílies per perill d'explosió. Els bombers van haver de trencar vidres de diversos baixos per evitar l'acumulació de gas als locals comercials i els tècnics de Gas Natural van explicar que, segons els primers indicis, la fuga es va produir per un reescalfament dels cables d'electricitat que va afectar la canonada del gas. Poc abans de les 13.00 hores, la policia local i els bombers van inspeccionar els blocs número 164 i 174 i van decidir l'immediat desallotjament. La Guàrdia Urbana va tallar el trànsit del carrer de Baldomer Solà i va permetre el retorn dels veïns quatre hores després del seu desallotjament.

Bombers i veïns al lloc de la fuga

➤ **L'equip de bombers de Sabadell guanya el Vè Concurs d'Excarceració**

Un cop celebrada la fase prèvia del V Concurs d'Excarceració dels Bombers de la Generalitat, que constava de 6 eliminatòries i que van prendre part 39 equips dels Bombers, un total de 20 equips es van classificar per a la final, celebrada durant el primer cap de setmana d'abril al Parc Catalunya de Sabadell (Vallès Occidental). L'equip de Sabadell va aconseguir el 5 d'abril la victòria en el Vè Concurs d'Excarceració i amb ella, el dret de representar el Cos de Bombers de la Generalitat en el Campionat d'Espanya, que es farà a Màlaga els propers dies 6, 7 i 8 de maig. El segon classificat del Concurs va ser l'equip de Reus-1. En tercer lloc va quedar l'equip dels bombers d'Olot. Hi van haver altres premis, que valoraven individualment aspectes concrets de la intervenció que han fet els 20 equips. D'aquesta manera, el primer lloc quant al millor comandament va ser per a Lleida. La millor assistència sanitària la van fer els bombers de

Malgrat de Mar, i Olot, la millor tècnica general. Els bombers de Lleida també van fer la millor maniobra ràpida; que durava 12 minuts perquè se suposava que calia rescatar una víctima d'accident la vida de la qual corria risc. Per la seva banda, l'equip de Reus-1 es va classificar primer en la categoria de maniobra estàndard, la que durava 20 minuts perquè la víctima a rescatar no presentava risc vital.

➤ **Crement 85 hectàrees de matollar a Lladorre**

Al migdia del 22 de març es va declarar un incendi que va afectar un paratge amb vegetació baixa denominat la Cultia, situat al nord del nucli de població de Boldís Sobirà, al terme municipal de Lladorre (Pallars Sobirà). La muntanya afectada és molt escarpada i de difícil accés, fet que va determinar l'actuació dels efectius. Els Bombers van treballat tota la tarda amb eines manuals i, amb l'ajut dels mitjans aeris, van poder controlar el flanc esquerre de l'incendi. El cap del foc va arribar fins a dalt de la carena i allà es va apagar tot sol per la neu que hi havia. A la nit només restava actiu el flanc dret, que va quedar extingit al migdia del dia 23. En total es van desplaçar 15 dotacions terrestres més 5 dels mitjans aeris. Segons informacions del cos d'Agents Rurals del Departament de Medi Ambient i Habitatge l'incendi van cremar al voltant de 85 hectàrees de matollar en una zona de pastures.

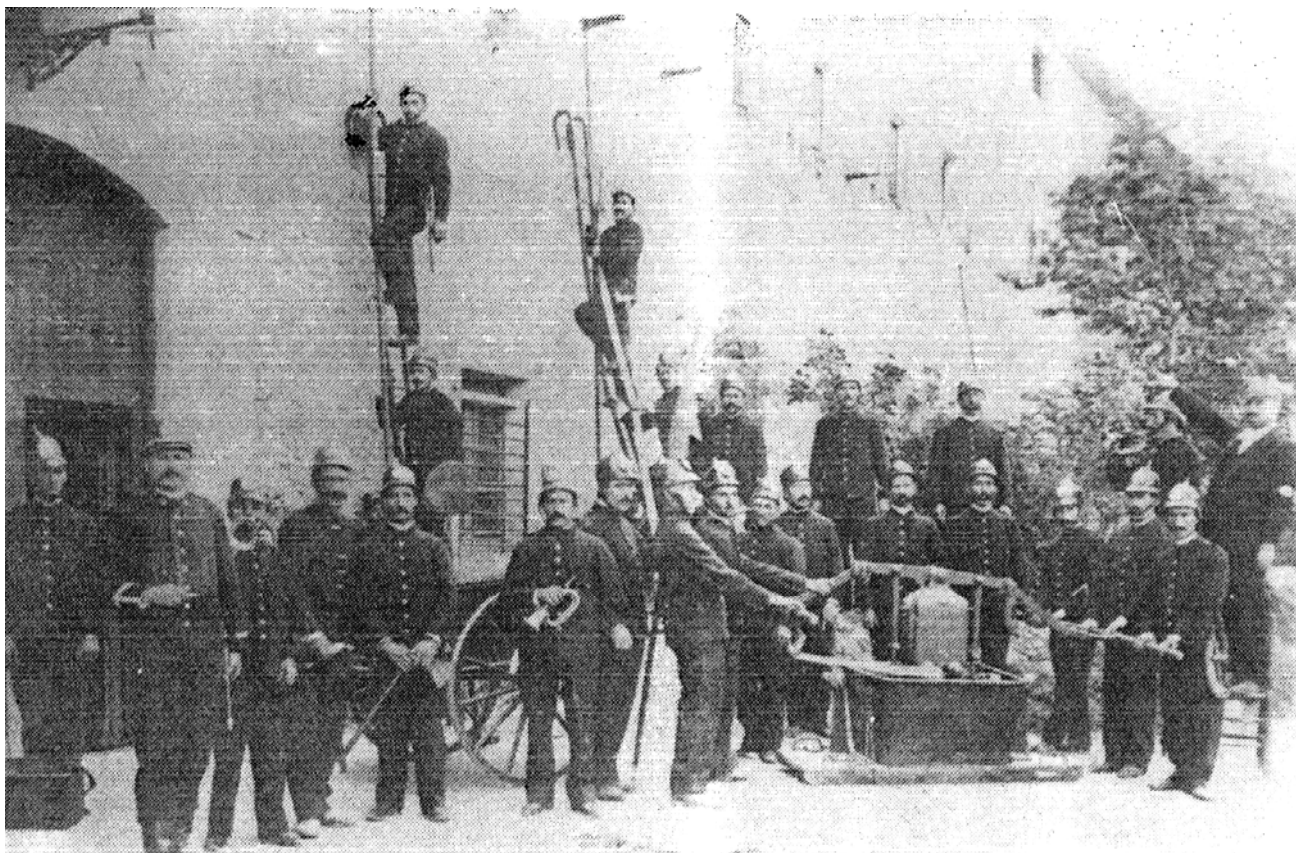

El foc es va declarar en un lloc de difícil accés

FE D'ERRATES

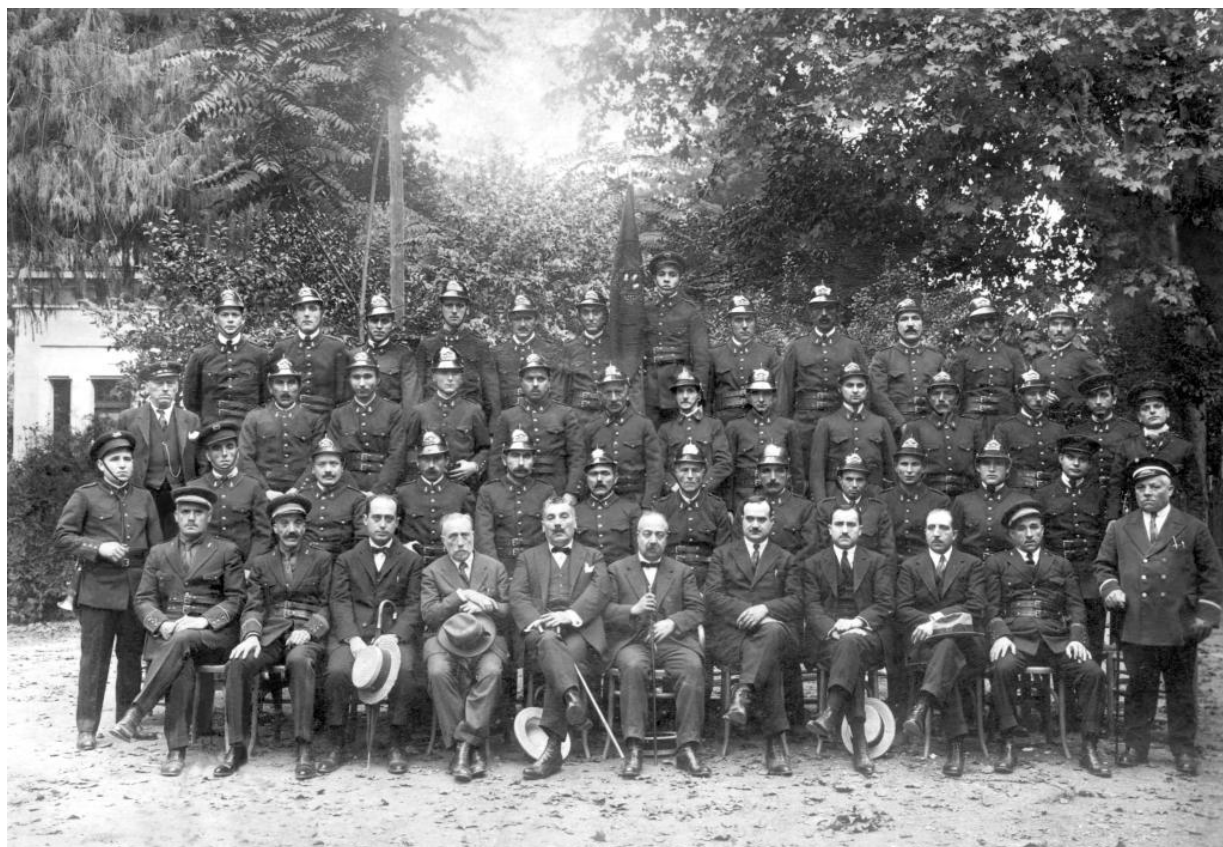
En el primer número de **L'APAGAFOCS** vam publicar que el darrer número del qual teníem constància de la revista *El Bombero Español* era el 27, publicat el dia de Nadal de 1920. Una nova investigació sobre *El Bombero Español* ens ha permès descobrir que com a mínim van existir el doble de números que ens pensàvem. Així doncs, el darrer número del qual tenim constància és el número 53 publicat el 30 d'abril de 1922, tot i que només hem vist els números de l'1 al 27 i el 53.

IMATGES

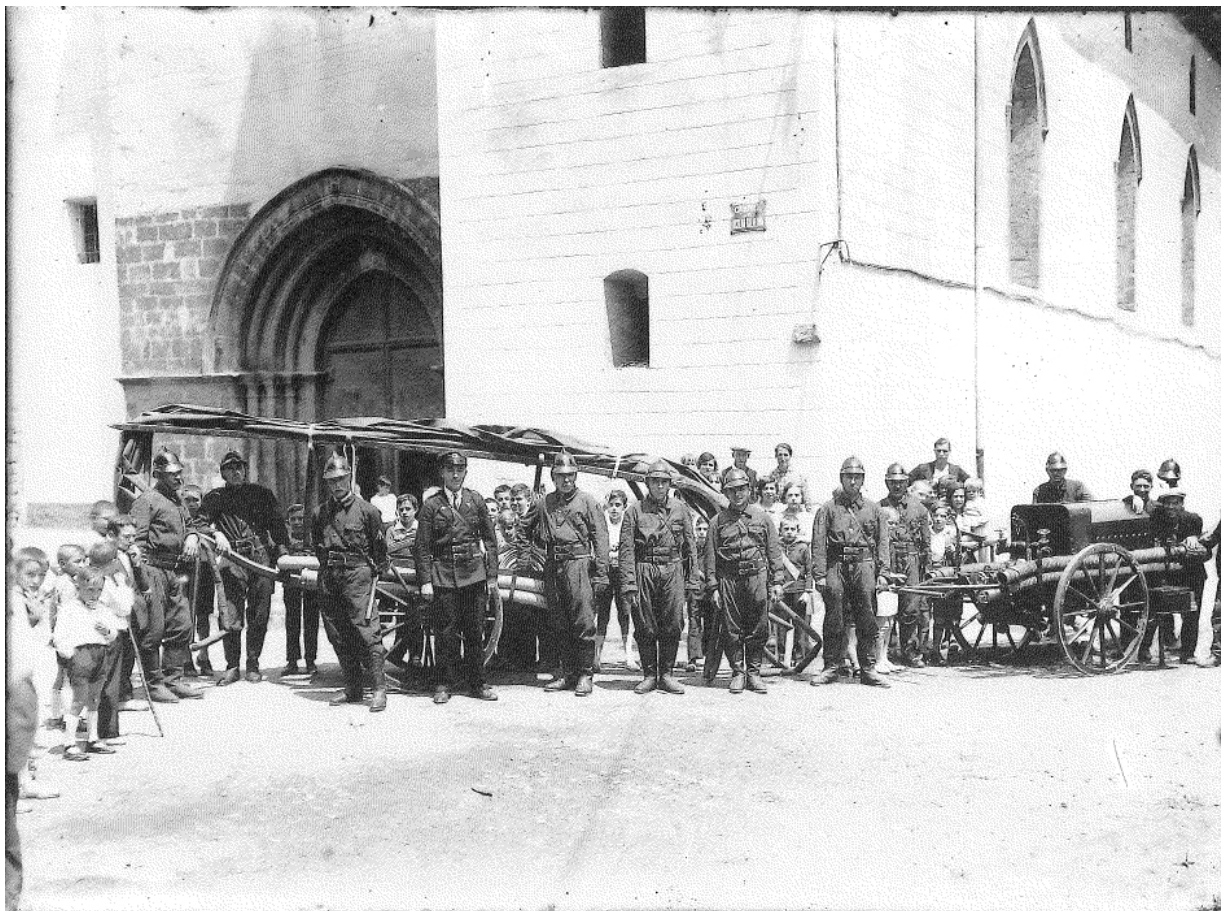
Cos de Bombers de Figueres l'any 1886.

Procedència de la fotografia: publicada al llibre: El Cos de Bombers de Figueres de Josep Mª Bernils i Mach

Cos de Bombers de Lleida als Camps Elisis l'any 1928. Procedència de la fotografia: Jordi Martínez i Barriuso

IMATGES

Cos de Bombers de la Seu d'Urgell l'any 1932. Un dia de pràctiques a la plaça dels Oms.
Procedència de la fotografia: Bombers de la Seu d'Urgell

Bombers de Mataró amb els seus vehicles l'any 1932. Procedència de la fotografia: Publicada en el llibre Buscà i Collel, Jordi. Els Bombers de Mataró: història de cent cinquanta anys de servei a la ciutat, 1857-2007.

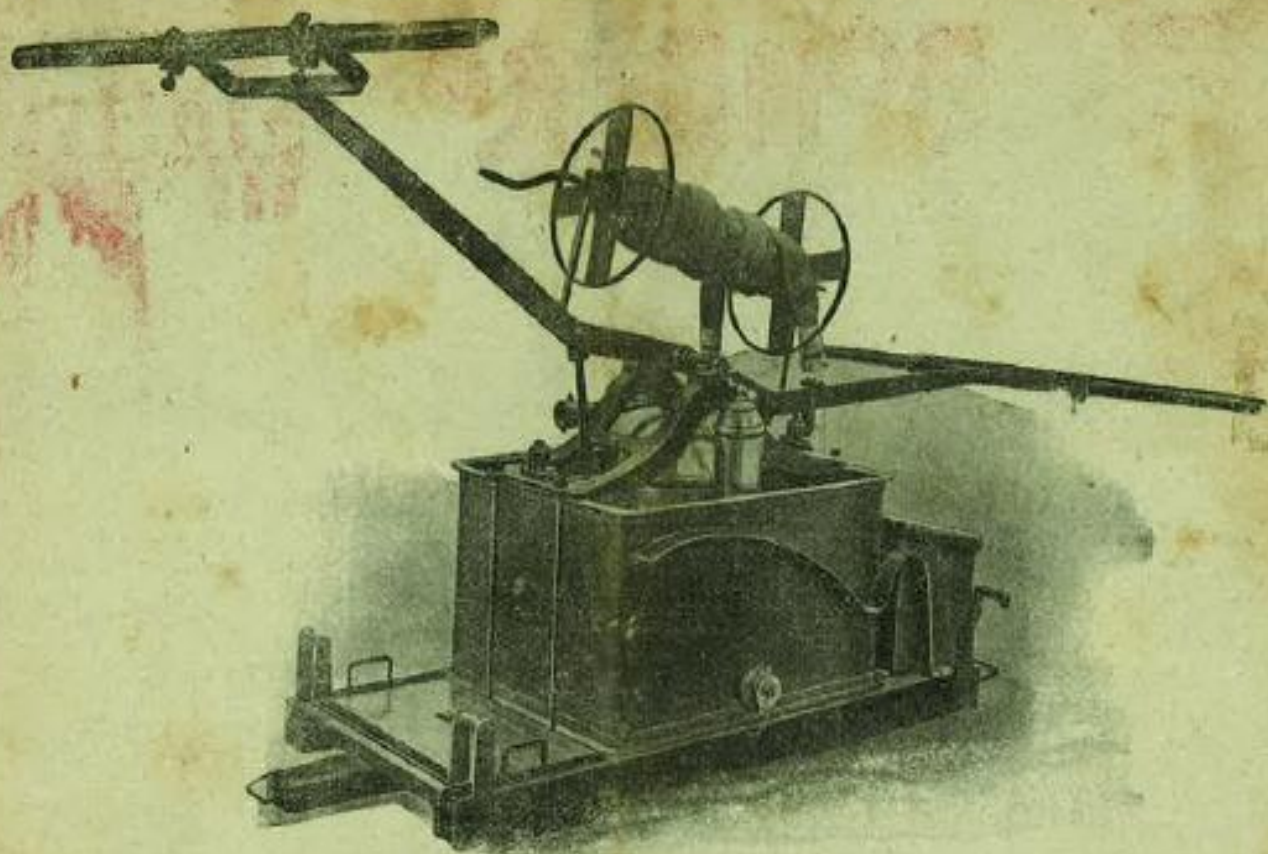
IMATGES

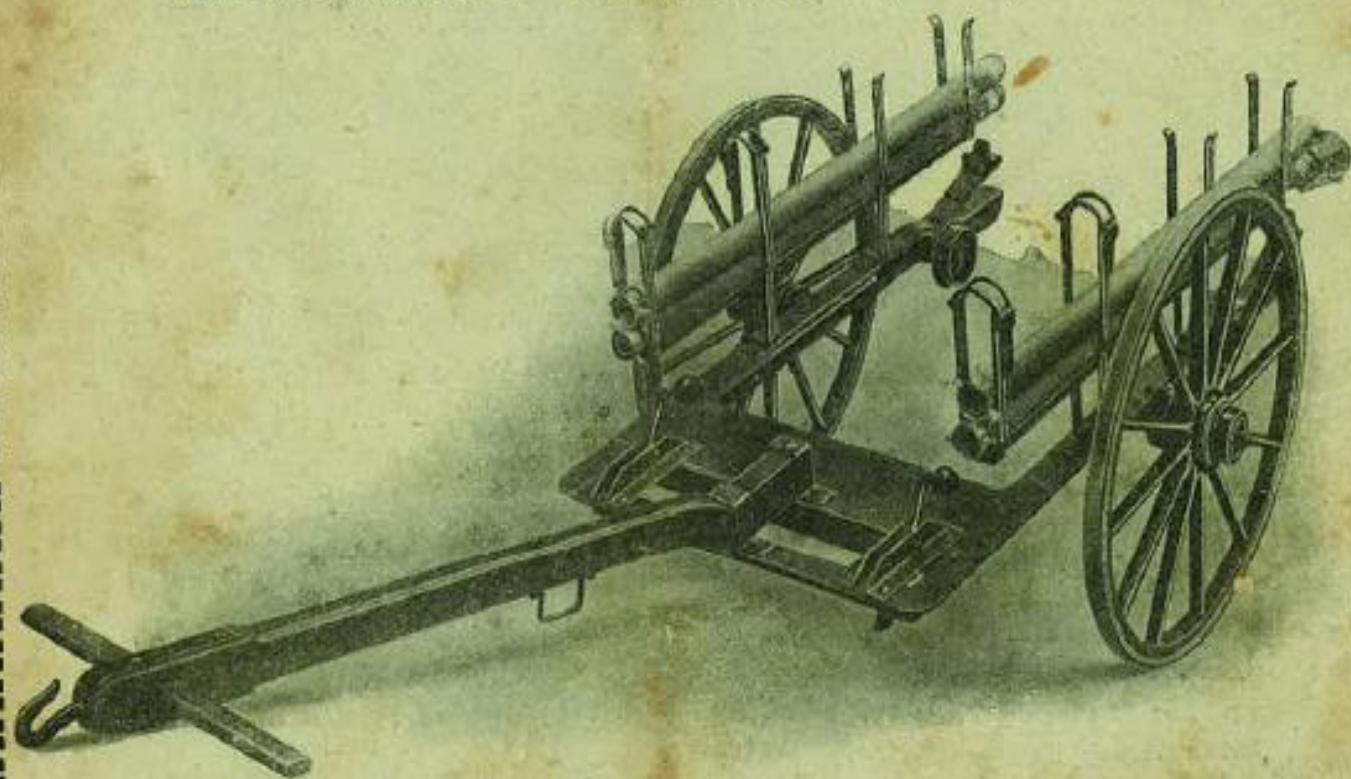
Primera promoció de caporals de la Regió d'Emergències de Lleida (antiga Brigada de Lleida) l'any 1993.
Procedència de la fotografia: Arxiu Regió d'Emergències de Lleida

Plantilla dels bombers del Parc de Puigcerdà l'any 1993. Procedència de la fotografia: publicada a la revista "Bombers de Catalunya", n. 2.

MATERIAL CONTRA INCENDIOS

Edmundo y José Metzger

BARCELONA - MADRID

Marce registrada